Ազգ
Azg

12 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 2008 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 209 (4103)

Թուրքիայի պաշտպանության նախարարին, իբր, սխալ են հասկացել

Թուրքիայի պաշտպանության նախարար Վեջդի Գյոնուլը վստահեցրել է, թե իրեն սխալ են հասկացել՝ իր հայտարարությունը մեկնաբանելով որպես հույների եւ հայերի տեղահանությունը արդի Թուրքիայի ստեղծման ճանապարհին կարեւոր քայլ համարող գնահատական, հաղորդում է «Ազատություն» ռադիոկայանը: Թուրքիայի հիմնադիր Մուստաֆա Քեմալ Աթաթուրքի մահվան տարելիցի կապակցությամբ Բրյուսելում Թուրքիայի դեսպանատանը կայացած արարողության ժամանակ Գյոնուլը, մասնավորապես, հայտարարել էր. «Կլինե՞ր արդյոք Թուրքիան ազգային պետություն, եթե հույները մնային Էգեյանի տարածաշրջանում, իսկ հայերը՝ Թուրքիայի մի շարք մասերում: Չգիտեմ, թե ինչ բառեր օգտագործեմ բնակչության այդ փոփոխության կարեւորությունը բացատրելու համար, սակայն եթե նայեք (բնակչության) հին համամասնությանը, դրա կարեւորությունը շատ պարզորոշ կերեւա»: Նա հավելել էր, թե մինչեւ հանրապետության հիմնումը Անկարան բնակեցված էր հրեաներով, մահմեդականներով, հայերով եւ հույներով: «Ռոյթեր» գործակալության հաղորդագրության համաձայն՝ երեկ հայտարարելով, թե իրեն սխալ են հասկացել, Գյոնուլը, միաժամանակ, ձեռնպահ է մնացել մեկնաբանություններից: Ուշացած ինքնասրբագրում:

Բամբակով ջուր հիվանդին

Այսպես որակեցին պատգամավորները նվազագույն աշխատավարձը 30 հազար դրամ սահմանելու կառավարության նախաձեռնությունը

ՄԱՐԻԵՏԱ ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ

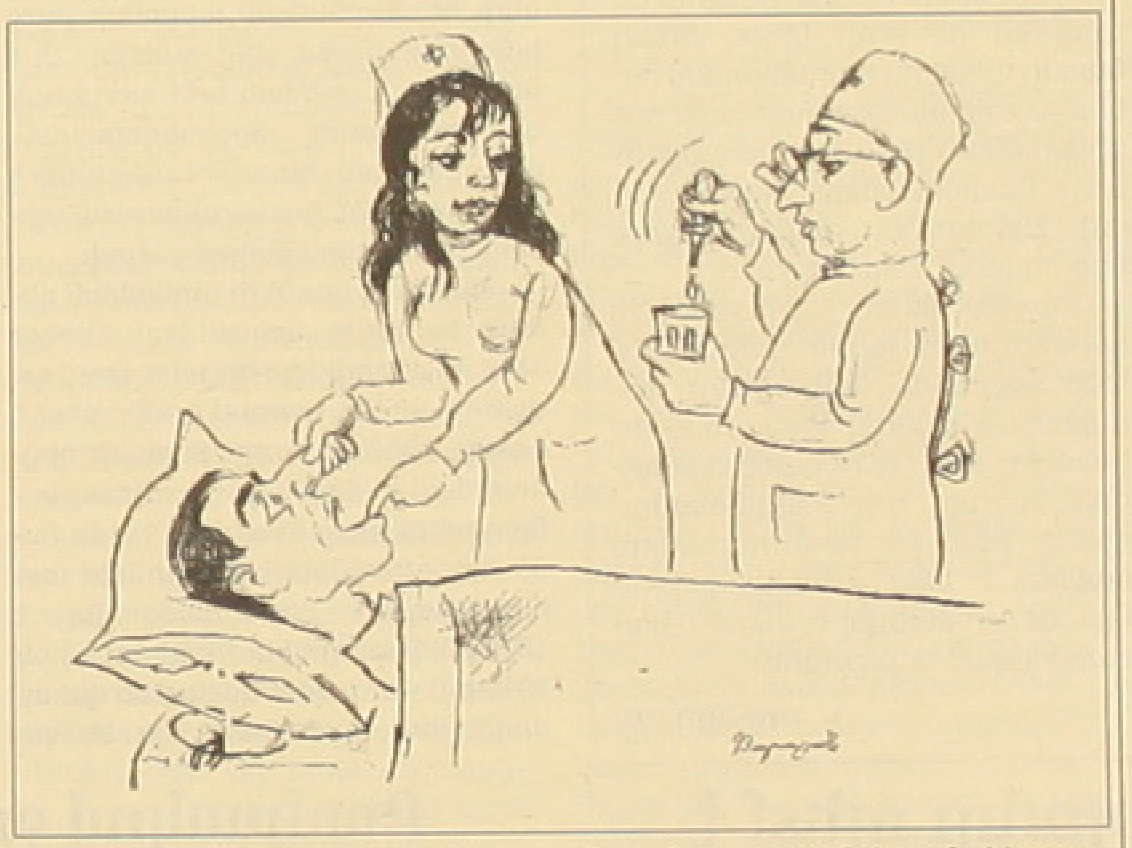

Կառավարության օրենսդրական նախաձեռնությամբ երեկ քննարկվող «Նվազագույն ամսական աշխատավարձի մասին» եւ հարակից մի շարք օրենքների փոփոխություններով նվազագույն աշխատավարձը 25 հազար դրամից հունվարի մեկից կդառնա 30 հազար դրամ: Իհարկե, 5 հազար դրամը հարց չի լուծելու, սակայն բոլոր դեպքերում չբարձրանալուց լավ է: Համենայն դեպս՝ հենց այդ կարծիքին էին այս փոփոխություններով տարբեր ելույթների հնարավորություն ստացած մեր պատգամավորները, որոնցից, օրինակ, **Վիկտոր Դալլաքյանը** «հիվանդին բամբակով ջուր տալ» անվանեց նախաձեռնությունը, իսկ **Սամվել Նիկոյանը** նկատեց, թե ավելի լավ է բամբակով ջուրը, եթե ջուր չկա, մանավանդ որ օրենքը ներկայացնող աշխատանքի եւ սոցապահովության փոխնախարար **Արա Պետրոսյանը** փոփոխությունները ներկայացնելիս ասել էր, թե այդքան է պետության հնարավորությունը, մինչդեռ Վ. Դալլաքյանը համաձայն չէր եւ աղբյուրներ էր մատնանշում նվազագույն աշխատավարձն էլ ավելի բարձրացնելու: Պաշտոնական տվյալներով, ըստ նրա, Հայաստանում 800 հազ. մարդ աղքատ է, իսկ ծայրահեղ աղքատ՝ 123 հազար մարդ, մինչդեռ աշխատավարձի բարձրացման լուրջ ռեզերվներ կան. օրինակ՝ հացահատիկի, ալյուրի, բենզինի, դիզվառելիքի, ծխախոտի ներմուծումից, միջազգային կազմակերպությունների տվյալներով, տարեկան 500 մլն դոլար գողանում են՝ շատ մեծ ստվերային գումարներ կան ոլորտներում, կամ Հայաստանում ստվերային տնտեսությունը 65-70 տոկոս է կազմում. «Խնդրեմ աղբյուրներ», ասում է նա:

Տես էջ 2

Մոսկվայի հայերի միայն 31 տոկոսն է հայերենը համարում մայրենի

Մոսկվայում ապրող հայերի միայն 23 տոկոսն են Հայաստանի փախստականներ: Այդ են վկայում Ռուսաստանի գիտությունների ակադեմիայի ակադեմիկոս Յուրի Հարությունյանի «Մոսկվացիները» հետազոտությունում ամփոփված տվյալները:

Ըստ աշխատությունում տեղ գտած տվյալների՝ տարբեր համայնքային կառույցների հետ կապ է պահպանում Մոսկվայում բնակվող հայերի 11 տոկոսը: Մոսկվաբնակ հայերի 9 տոկոսն է ամեն տարի այցելում Հայաստան: Հայերին բացասաբար է վերաբերվում մոսկվացի ռուսների 10 տոկոսը, ադրբեջանցիներին՝ 24 տոկոսը, վրացիներին՝ 14 տոկոսը, ուկրաինացիներին՝ 6 տոկոսը: Մոսկվաբնակ հայերի 32 տոկոսն է իրեն հայաստանցի համարում. հարցվածների 44 տոկոսը պատասխանել է, որ ինքը ռուսաստանցի է: Իսկ հայերենը մայրենի լեզուն է համարում մոսկվացի հայերի 31 տոկոսը: Ռուսաստանի գիտությունների ակադեմիայում լույս տեսած այս աշխատությունից կարելի է եզրակացնել, որ Մոսկվայում իրենց ինքնությունը ամենից շատ պահպանել են ադրբեջանցիները՝ նրանց միայն 40 տոկոսն է ռուսերենը համարում մայրենի լեզու: Հայերի շրջանում տվյալ ցուցանիշը 70 տոկոսից ավելի է, հաղորդում է «Ազատություն» ռադիոկայանը:

ՂԱՐԱԲԱՂԻ ՀԱՐՑ

Դարձյալ փոխզիջումների մասին: Եվ՝ ոչ միայն

ԿԻՄ ԳԱԲՐԻԵԼՅԱՆ
Ստեփանակերտ

Փոխզիջման քաղաքական հասկացությունը չպետք է տեղադրել «Տարածքների վերադարձ՝ հավասար է անկախության ճանաչում» բանաձեւի մեջ: Այդ բանաձեւն անհեռանկար է, իսկ այդպիսի մոտեցումը՝ ընդամենը առեւտրային հոգեբանության տեսակ: Պետք է խնդիրը առաջադրել այն իրողության մեկնակետից, որ վերջին երկու տասնամյակում Ադրբեջանը շրջափակել է ԼՂՀ-ն՝ զրկելով նրան կենսական ճանապարհներից, այդ ընթացքում նաեւ Ղարաբաղի ֆիզիկական ոչնչացման փորձեր ձեռնարկելով: Հակամարտության իմաստն Ադրբեջանից Ղարաբաղի անջատվելու մեջ է, եւ եթե հիմնախնդրի միջուկը դուրս է մղվում քննարկումներից, ապա անիմաստ է որեւէ զիջման մասին խոսելը:

ԼՂՀ շուրջը ստեղծված անվտանգության գոտին պահպանելը միայն ներկա իրավիճակում չէ օրակարգային, այն հրատապ է լինելու նաեւ հետագայում, որովհետեւ ուզենք-չուզենք Ղարաբաղը դեռ կովախնձոր է մնալու տարածաշրջանային հավակնություններում:

Երբ ՌԴ արտգործնախարար Սերգեյ Լավրովն օգոստոսյան դեպքերից հետո պնդում էր, թե օս-աբխազական լուծումը չի կարող նախադեպ դառնալ Ղարաբաղի համար, նրա ասածը երկակի չափանիշների մեջ էինք տեսնում: Առավել պրագմատիկ մոտենալով հայտարարությանը՝ ակնհայտ է դառնում, որ ճանաչելով օսերի ու աբխազների ինքնիշխանությունը՝ Ռուսաստանը դրանով իսկ ուղղել է խորհրդային հին սխալը. նա հեռացող Վրաստանից պարզապես հետ է վերցրել իր նախկին պրեֆեկտները: Արեւմուտքն այս իրողությունների իրավունակությունը կճանաչի, թե՝ ոչ, որեւէ նշանակություն չունի, կգա մի պահ, երբ պատմական խմբագրումներն ընդունելի փաստ կդառնան: Իզուր չէ ՌԴ նախագահ Դմիտրի Մեդվեդեւն իր տարեկան ուղերձում վերահաստատել Կովկասից չնահանջելու վճռականությունը: Գծվում են սահմաններ, որտեղ Ռուսաստանն ուրվագծում է գերտերության նոր միջնաբերդերը:

Տես էջ 2

Սերժ Սարգսյանը պատասխանել է «Frankfurter Allgemeine Zeitung»-ի հարցերին

Հարցազրույցում, որը կոչվում է՝ «Կովկասում նոր բաժանարար գծերը վտանգավոր են», թղթակցի այն հարցին, թե պատրա՞ստ եք, արդյոք, Ձեր զորքերը դուրս բերելու Ղարաբաղին հարակից յոթ շրջաններից, ինչպես պահանջվում է, նախագահը պատասխանել է. «Հակամարտության առանցքային խնդիրը Լեռնային Ղարաբաղի կարգավիճակի հարցն է: Ադրբեջանը պետք է ճանաչի Լեռնային Ղարաբաղի բնակչության ինքնորոշման իրավունքի իրացումը: Այս հիմնական խնդրի լուծմանը կարող են հետեւել մնացած հարցերը: Տարածքների վերահսկումը մեզ համար ինքնանպատակ չէ, այլ ուղղված է Ղարաբաղի անվտանգությանը: Այսօր մեզ անհրաժեշտ է բանակցել կարգավորման սկզբունքների շուրջը, որին արդեն կարող է հետեւել խաղաղության հիմնական պայմանագիրը: Մեր առջեւ դեռ երկար ճանապարհ կա»: Հարցազրույցը ամբողջությամբ կարող եք կարդալ «**Ազգի**» կայքէջում:

ՀԱՄԱՌՈՏ

Փաստահավաք խմբի ղեկավարը Վահե Ստեփանյանն է

Երեկ մարտի 1-2-ի իրադարձությունների բացահայտմանն օգնող փաստահավաք խմբի անդամներին տեսնող է եղել Ազգային ժողովում, որտեղ ինչ-որ սենյակում նրանք հավաքվել են: Փաստորեն երեկ կայացել է փաստահավաք խմբի առաջին նիստը, որտեղ քվեարկությամբ խմբի ղեկավար է ընտրվել մարդու իրավունքների պաշտպանի ներկայացուցիչ, արդարադատության նախկին նախարար Վահե Ստեփանյանը: Փաստահավաք խմբի նիստերը փակ են լինելու:

Մ. Խ.

Արեւմտյան Հայաստանի ձայնասփյուռը «Ազատությո՞ւն» է հեռարձակում

Երեկ Շահբազյան Մարտիրոսի անունից տարածվել է հաղորդագրություն, որում ասվում է, որ նոյեմբերի 11-ից սկսվում է հեռարձակվել Արեւմտյան Հայաստանի ձայնասփյուռ (RTWA) կոչվող ռադիոկայանը: Հաղորդագրության հեղինակը առաջարկում է «ունկնդրել եւ փոխանցել առաջարկություններ»: Երբ մենք փորձեցինք հետեւել հեղինակի խորհրդին, ի զարմանս մեզ Արեւմտյան Հայաստանի ձայնասփյուռ կոչվող կայանը հեռարձակում էր «Ազատություն» ռադիոկայանի լուրերը: Թե ինչու է վերջինս «Ազատություն» հեռարձակում, դժվար է ասել, արդյոք դրանք իրար հետ կապ ունե՞ն, թե դա ընդամենը փորձնական շրջանում եթերը լցնելու ձեւ է, անհասկանալի է: Այնուամենայնիվ նշենք, որ տվյալ ձայնասփյուռը կարող եք լսել հետեւյալ հասցեներից՝ http://rtwa.free.fr եւ http://rtwa.free.fr/radio-western-armenia-wmp+pub.html:

Եղանակը Երեւանում

Նոյեմբերի 12-ին Երեւանում սպասվում է առանց տեղումների եղանակ: Ջերմաստիճանը գիշերը՝ 0...-2, ցերեկը՝ +11...+13 աստիճան:

«Արտահանման հարցում պետությունը պետք է աջակցի արտադրողներին»

«Արմպրոդէքսպո-2008»-ի բացման առաջ վարչապետ Տիգրան Սարգսյանը

ԱՐԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

Երեւանում երեկ բացվեց «Արմպրոդէքսպո-2008» 8-րդ գյուղատնտեսական ապրանքների միջազգային ցուցահանդեսը, որին մասնակցում են ավելի քան 60 գյուղմթերքների վերամշակման եւ սննդամթերքի արտադրության, ինչպես նաեւ առեւտրային, գովազդային, հրատարակչական եւ այլ ընկերություններ: Բացման արարողությունից եւ տաղավարներում շրջելուց հետո վարչապետ Տիգրան Սարգսյանն այն կարծիքը հայտնեց, որ ցուցահանդեսը շատ տպավորիչ էր, հատկապես մեծ հետաքրքրություն են առաջացնում այն ոլորտները, որոնք արտահանման ուղղվածություն ունեն:

Խոսելով արտահանման խնդիրների եւ պետության կողմից դրանց լուծմանն աջակցելու մասին, վարչապետը նշեց, որ պետությունը պետք է պայմանագրային դաշտ ապահովի այլ ընկերությունների հետ՝ մեր երկրից ապրանքների արտահանման հեշտացման համար: Բացի այդ, վարչապետի համոզմամբ, պետությունը պետք է արտահանման հարցերում մասնագիտացված կառույց ստեղծի, ինչպես նաեւ արագացնի սերտիֆիկացման գործընթացը:

Տիգրան Սարգսյանը, արտահայտելով իր տպավորությունները ներկայացված ընկերությունների հետ զրույցներից, հայտնեց, որ բոլոր արտադրողները նշել են անցնող տարում 15-20 տոկոս աճ ունենալու մասին: Իսկ եկող տարվա ծրագրերում ընկերություններից մի քանիսը ակնկալում են 60-80 տոկոս աճ, ինչը վարչապետն ուրախալի համարեց:

Տես էջ 2

«Ժառանգություն»՝ Մայնդորֆյան հռչակագրից մինչեւ Աղդամը Շահումյանի դիմաց փոխանակում

«Ժառանգության» խմբակցության անդամ **Անահիտ Բախշյանն** ու կուսակցության մամուլի խոսնակ **Հովսեփ Խուրշուդյանը** երեկ հյուրընկալվել էին «Հայացք» ակումբում ու ներկայացրին իրենց կուսակցության գնահատականը Մայնդորֆյան հռչակագրի վերաբերյալ՝ հանդես գալով հայտարարությամբ: «Ժառանգությունը» խիստ վտանգավոր է համարում հռչակագիրը՝ թե՛ խաղաղության պահպանման եւ թե՛ ԼՂ-ի կարգավորման գործընթացն ավարտին հասցնելու եւ նրա անկախության միջազգային ճանաչման հեռանկարի համատեքստում: Ըստ «Ժառանգության» ներկայացուցիչների՝ Մայնդորֆյան հռչակագիրը շարունակությունն է Հայաստանի ու Ղարաբաղի ազգային եւ պետական շահերի հաշվին գերտերությունների շահերը ստորադասելու միտման, որը նախկինում դրսեւորվում էր Արեւմուտքի, իսկ այսօր էլ Ռուսաստանի կողմից: «Ժառանգությունը» գտնում է, որ հռչակագրի ստորագրությամբ հաստատվում են մադրիդյան սկզբունքները, որոնք անընդունելի են կուսակցության համար. նրանց բովանդակությամբ՝ այդ սկզբունքներում խոսվում է փախստականների եւ տարածքների վերադարձի միակողմանիության մասին, մինչդեռ ամեն ինչ պետք է լինի փոխադարձ, իսկ հռչակագրով նվազում է ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի ազդեցությունը:

Դեմ լինելով տարածքների միակողմանի զիջմանը՝ կուսակցությունն առաջարկում է փոխանակման տարբերակը. օրինակ՝ Աղդամը Շահումյանի դիմաց: Ըստ բանախոսների, եթե Ադրբեջանը բարձրացնում է իր փախստականների վերադարձի խնդիրը, ապա Հայաստանն էլ պետք է բարձրացնի իր փախստականների վերադարձի հարցը:

Բանախոսները համակարծիք են ընդդիմության գործելաոճին, որ դադարի միջոցով ժամանակ տվեց իշխանությանը հանգիստ զբաղվելու արտաքին խնդիրներով: Իսկ եթե տեսնեն, որ իշխանությունը չի օգտագործում այդ հնարավորությունը, Խուրշուդյանի խոսքերով, «Ժառանգությունը» հանդես կգա շատ ավելի խիստ գնահատականով եւ կպահանջի նաեւ նախագահի հրաժարականը:

Ա. Բախշյանն էլ իր հերթին նշում է, որ Մոսկվայի հռչակագրին դեմ են արտահայտվել նաեւ այլ քաղաքական ուժեր, եւ իրենք պատրաստ են, եթե լինի համաձայնություն, դուրս գալ փողոց հանրահավաքների:

«Ժառանգություն» կուսակցությունը նախօրեին տեղի ունեցած վարչության նիստում կայացրել է մի շարք որոշումներ: Առաջիկայում կհրավիրեն խորհրդի նիստ, որտեղ, հաշվի առնելով ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման գործընթացների հետագա զարգացումները, կնախաձեռնեն հաջորդ քայլերը: Այս մասին ասուլիսում հայտնեց Հովսեփ Խուրշուդյանը:

Վերջինս նաեւ չբացառեց, որ դրանից հետո խորհրդարանական խմբակցության անդամները ղարաբաղյան խնդրով ձեռնարկեն ԱԺ լսումներ: Իսկ Ղարաբաղի ճանաչման հարցը, որի նախաձեռնությամբ 2007-ին խորհրդարանում հանդես է եկել «Ժառանգությունը», եւ որը մերժվել է, մնում է կուսակցության օրակարգում:

Ն. ՄՈՒՐԱԴՅԱՆ

«Եթե այսօր գլուխներս կախենք, վաղվա հետեւանքներն ավելի սարսափելի կլինեն»

Վստահեցնում են հայ հոգեւորականները

Նախօրեին Երուսաղեմում Տիրոջ գերեզմանի տաճարում տեղի ունեցած հայ եւ հույն վանականների կռվին երեկ անդրադարձան Գեւորգյան ճեմարանի տեսուչ **Սահակ եպիսկոպոս Մաշալյանն** ու «Էջմիածին» ամսագրի գլխավոր խմբագիր **Վարդան Դեմիրճյանը**:

Վարդան Դեմիրճյանը կատարվածը համարում է քրիստոնեական ողբերգություն՝ մատնանշելով, որ հայ եւ հույն հոգեւորականների միջեւ վեճերը սկսել են դեռեւս 5-րդ դարից, մինչդեռ կաթոլիկների կամ ուղղափառների հետ կրոնական այդպիսի լուրջ խնդիրներ երբեւէ չենք ունեցել: Ըստ նրա, հարցի լուծման երեք տարբերակ գոյություն ունի՝ միջեկեղեցական, միջպետական հարաբերությունների միջոցով կամ հասարակության գիտակցության մակարդակով:

«Հայերի եւ հույների կրոնական վեճերը հարթելու նպատակով դեռեւս 1862-ին ընդունված հռչակագրում գրված էր, թե ինչ կարգով նրանք պետք է օգտագործեն տաճարը: Տաճարի հիմնադրման ժամանակ քրիստոնեությունը դեռեւս տարանջատված չէր մի քանի ուղղությունների: Այնուհետեւ այդ հռչակագիրը վերահաստատվել է 1878-ին Փարիզում եւ Բեռլինում, իսկ 1919-ին՝ Վերսալում կայացած վեհաժողովների ժամանակ: Այս ծեծկռտուքները նրանց կողմից օրենքի խախտում են», ասաց Սահակ արքեպիսկոպոս Մաշալյանը, որն ավելի քան 3 տարի ապրել է Երուսաղեմում: Ըստ նրա, Թեոդորոս պատրիարքի գահակալության ժամանակ հայ եւ հույն հոգեւորականներն ապրել են ու ծիսակարգերը կատարել առանց կռիվների եւ արյուն թափելու: Սակայն իրադրությունը սրվեց եւ լուրջ խնդիրներ հայտնվեցին, երբ 2000-ին պատրիարք ընտրվեց Իրենիոս Առաջինը:

«Հույները չպետք է այդպիսի բան անեին եւ աշխարհին ցույց տային, որ հայերը նախահարձակ են եւ իրենք պաշտպանության կարիք են զգում: Սադրանք էր, որ հուսակ իրականացրին տեղի հույն հոգեւորականներն ու կառավարությունը: Սա արդեն ոչ թե կրոնական, այլ ազգային հարց է: Չեմ արդարացնում հայ հոգեւորականների կատարածը, սակայն եթե այսօր քրիստոնեաբար գլուխները կախենք ու լռենք, վաղվա հետեւանքներն ավելի սարսափելի կլինեն», ասաց Սահակ Մաշալյանը՝ հավելելով, որ պետք է Իսրայելի կառավարության հետ շփման եզրեր գտնենք՝ փաստելու, որ հայ հոգեւորականների ներկայությունը Երուսաղեմում ոչ թե վտանգավոր է, այլ արդարացված:

ՀԱՍՄԻԿ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

«Արտահանման հարցում պետությունը պետք է աջակցի արտադրողներին»

1-ին էջից

Գյուղատնտեսության նախարար **Արամայիս Գրիգորյանը** նշեց, որ հայ արտադրողները կարող են օգտվել հնարավորությունից եւ պայմանագրեր կնքել միջազգային ընկերությունների հետ: Նա մասնավորապես հիշատակեց ցուցահանդեսում գերմանական եւ ավստրիական ընկերությունների առկայությունը, որոնք ներկայացնում են հյութերի արտադրության հոսքագծեր եւ այլ սարքավորումներ:

Ի դեպ, արտառոց էր, որ ցուցահանդեսի կազմակերպիչները ցուցահանդեսում ներկա ընկերությունների մասին տեղեկատվությամբ գրքույկը, որը նաեւ միջոցառման մասին այլ տեղեկություններ էր պարունակում, լրագրողներին չէին տրամադրում, ասելով, որ դա նախատեսված է վաճառքի համար: Ի պատասխան մեր հարցի, թե մեզ պետք է վաճառեք այդ գրքույկը, որ մենք ձեր մասին գրենք, անորոշ թոթվեցին ուսերը: Գավառականությունը ե՞րբ պիտի թոթափենք:

ARMENPRESS

Բամբակով ջուր հիվանդին

1-ին էջից

Բացի այդ, նրա կարծիքով, այս բարձրացումը զրոյանալու է, քանի որ գներն էլ շատ արագ բարձրանալու են: Գնաճի համեմատ՝ նվազագույն աշխատավարձի եւ նպաստների բարձրացումները չնչին են: Հետաքրքրական է, որ քննարկվող դեսպանական եզրակացությամբ տրված սոցիալական պաշտպանության խնդիրները լուծող նախարարության իրավասությունում է խնդիրը, մինչդեռ հենց դաշնակցական պատգամավոր **Ա. Նռանյանին** չէր գոհացնում այս բարձրացումը, եւ նա առաջարկում էր նվազագույն աշխատավարձ սահմանել 40 հազար դրամը: ԱԺ սոցիալական հարցերի մշտական հանձնաժողովի նախագահ **Հակոբ Հակոբյանն** իր հանձնաժողովի դրական եզրակացությունը ներկայացրեց, իսկ 41 հազար դրամ նվազագույն աշխատավարձի նիշին մենք կհասնենք միայն 2011 թվականին:

Այս փոփոխությունը քննարկվում էր բյուջեն խորհրդարան բերելուց առաջ՝ դրական արտա ստեղծելու համար, ի դեպ, նաեւ նույն խնդիրն էր լուծելու «Պետական նպաստների մասին» օրենքի փոփոխությունը, որով առաջարկվում է «Մարտական խաչ» շքանշանով հետմահու պարգեւատրված զոհվածների ընտանիքներին առանձնակի մոտեցում եւ նյութական աջակցություն ցույց տալ՝ «Մարտական խաչ» առաջին աստիճանի շքանշանով պարգեւատրված զոհված անձի ընտանիքին 150 հազար, իսկ երկրորդ աստիճանով պարգեւատրվածներին՝ 100 հազար դրամ: Փաստորեն՝ կառավարությունն առաջարկում է այս կարգի անձանց ընտանիքին եւ Հայաստանի ազգային հերոսի ընտանիքին պետական աջակցության միատեսակ մոտեցում ցուցաբերել:

Դաժան փոխզիջումների մասին: Եվ՝ ոչ միայն

1-ին էջից

Ղարաբաղը նույնպես միջնաբերդ դարձնելու փորձ գուցե արվի, բայց ոչ անհետևանքորված ճանաչման միջոցով: Կովկասի տնօրինման ռուսական ծրագիրը խորհրդային ծարով համատարփակ իրականացնել հնարավոր չէ, կամ հնարավոր է միայն Արեւմուտքի հետ ուղղակի առճակատման միջոցով, ինչից Ռուսաստանը երեւի կխուսափի: Ի՞նչ է նախատեսում «հարավային» ծրագիրը՝ որոշակի պատկերացում է տալիս թերեւս դաժան Մայնդորֆ ամրոցում եռակողմ ստորագրված հռչակագիրը: Անգամ իսկ տեղն ու վայրը առանձնակի նշանակությամբ են ընտրված: Ամրոցային պայմանագիրն այլ սիմվոլիկայով դժվար է գնահատել, ու եթե նույնիսկ պայմանագրում նշված է խաղաղ բանակցությունների նախընտրությունը, միեւնույն է, հոգեմաշ բանակցությունների արդյունքը կարող է լինել շեշտակի լուծումը: Պետք չէ այլ ենթատեքստեր պեղել, կտրուկ լուծումը՝ կայծակնային պատերազմն է, որը կարելի է համարել 21-րդ դարի պատերազմների՝ տարբեր հակամարտություններում պատրաստված մեթոդը: Գլոբալ տրանսֆորմացումներից խուսափելու առումով այդպես ավելի հարմար է. նախ՝ անընթացքային ռազմագործողությամբ կտրել գորդյան հանգույցը, այնուհետեւ զբաղվել դրա քաղաքական արդյունքները ուրվագրելով:

Այս հաշվարկով, եթե Ադրբեջանին հանկարծ հաջողվի բլից-կրիգով նեղացնել Ղարաբաղի անվտանգության գոտին կազմող սահմանները, ապա նրա համար անկարեւոր կլինի միջազգային հանրության կարծիքը: Ամենախիստ դեպքում նրան կմեղադրեն նախնական պայմանավորվածությունները խախտելու մեջ, սակայն միջնորդ երկրները պատժիչ քայլ չեն ձեռնարկի: Ընդհակառակը, նրանք կօգտագործեն պատեհ առիթը տարածաշրջան խաղաղարար զորք մտցնելու համար, իսկ դա արդեն այլ նպատակ է:

Այս տեսլականում Ադրբեջանը հույսեր փայփայելու տեղ ունի, որովհետեւ հակամարտության հնացումը, ինչը նույն ստատուս քվոյի տեւական պահպանումն է, նրա օգտին չէ: Եթե գա մի պահ, երբ տարածաշրջանն այլեւս դադարի գերտերությունների համար հետաքրքրություն ներկայացնելուց, ու ղարաբաղյան հիմնախնդիրն էլ լուծված չլինի՝ նրան այլ բան չի մնա անելու, քան Ղարաբաղից վերջնականորեն հրաժարվելը: Հարեւան երկրում դա լավ են հասկանում: Պատերազմ սկսելու համար, կարծես թե, էականը ոչ այնքան ռազմական ուժն է, որքան մեծ տերությունից թույլտվություն ունենալը: Իսկ ինչո՞ւ բացառենք, որ դա Ադրբեջանին երբեւէ կտրվի:

Ասենք ավելին՝ բլից-կրիգով, թե զիջմամբ, Լեռնային Ղարաբաղի տարածքին ավելի սերտ մոտենալու դեպքում Ադրբեջանը կշահի, քանզի շփման գիծն արդեն իր տարածքային ամբողջականության սահմաններում է լինելու: Դրանից հետո նա կարող է համաձայնել բոլոր մակարդակներով բանակցությունների, որը կարգավորման այսօրվա տրամաբանությամբ չի դիտարկվի: Ղարաբաղյան հիմնախնդիրն, այսպիսով, կհայտնվի մի այնպիսի վիճակում, երբ կնվազի բանակցություններին Հայաստանի մասնակցության նշանակությունը, իսկ ԼՂՀ ներգրավումը կդառնա ձեւական:

Եթե զարգացումներն այս ծիրով ընթանան, ո՞վ կարող է երաշխավորել, որ բուն Ղարաբաղում խումբային տրամադրություն չի առաջանա՝ դրանից ածանցվող անցանկալի հետեւանքներով: Ի դեպ, դրա որոշ նախանշաններ արդեն հիմա կան, հատկապես անվտանգության գոտու բնակավայրերում: Թերեւս նաեւ նման մտավախությունները ցրելու նպատակով օրերս ԼՂՀ նախագահ Բակո Սահակյանը կառավարության պատասխանատուների ուղեկցությամբ երկօրյա շրջագայություն է կատարել Քաշաթաղի եւ Շահումյանի շրջաններ: Հանրապետության ղեկավարը վերստին հղում անելով երկրի սահմանադրությանը, որում անվտանգության գոտու կարեւորությունն ընդգծված է իր նշանակության ողջ համալիրի մեջ, տեղի բնակիչներին հավաստիացրել է, որ դրանք ԼՂՀ-ի համար ռազմավարական նշանակություն ունեն: Բակո Սահակյանը անձամբ շփվելով հիմնականում Ադրբեջանից բռնագաղթած տեղաբնակների հետ, մոտիկից ծանոթացել է սոցիալ-տնտեսական իրավիճակին եւ խոստացել կարճ ժամանակում լուծել վերոհիշյալ շրջանների կենսական խնդիրները՝ կապված էներգետիկ, ճանապարհաշինարարական, գյուղատնտեսական եւ այլ ոլորտների հետ: Ազատագրված տարածքներ հասկացությունից պետք է ձերբազատվել, դա 90-ականների սկզբների տերմինաբանություն է, մենք ունենք սահմանադրությամբ ոռոգված շրջաններ, նկատել է տվել ԼՂՀ նախագահը:

Գալիս ենք նույն եզրահանգման՝ ոչ թե պետք է մտածել տարածքների զիջման, այլ դրանց ամրապնդման մասին:

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակութեան ԺԷ տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«ԱԶԳ ՕՐԱԹԵՐԹ» ՍՊԸ
Երեւան 375010 Հանրապետութեան 47
ֆաքս 374 10 562863
e-mail: azg@azg.am
azg2@arminco.com
www.azg.am
Գլխաւոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ /հեռ 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ /հեռ 529221
Հաշվապահութիւն (գովազդ) /հեռ 582960
Լրագրողների սենեակ /հեռ 581841
Համակարգչ. ծառայութիւն /հեռ 582483
Շուրջօրեայ լրահաւաք ծառայութիւն /հեռ 529353
Համակարգչային շարուածը «Ազգ» թերթի
Թերթի նիւթերի ամբողջական թէ մասնակի արտատպումները տպագիր մամուլի միջոցով կամ ռադիոհեռուստատեսութեամբ առանց խմբագրութեան գրաւոր համաձայնութեան խստիւ արգելւում են համաձայն ՀՀ հեղինակային իրաւունքի մասին օրէնքի
Նիւթերը չեն գրախօսւում ու չեն վերադարձւում
Գ տառով յօդուածները գովազդային են, որոնց բովանդակութեան համար խմբագրութիւնը պատասխանատուութիւն չի կրում:
"AZG" Daily NEWSPAPER
Editor-in-chief
H.AVEDIKIAN / phone: 374 10 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 0010

ԱԶԳ Անդրադարձ

«Կամուրջ-2009» 6-րդ միջազգային տնտեսական համաժողովը Ծաղկաձորում

Մասնակիցների թվի 20-30 տոկոսի աճ է սպասվում

2009-ի փետրվարի 20-23-ը Ծաղկաձորում 6-րդ անգամ կանցկացվի ավանդական դարձած «Կամուրջ» միջազգային տնտեսական համաժողովը: Այդ մասին «Նովոստի» գործակալության մամուլի կենտրոնում հրավիրված մամուլի ասուլիսի ժամանակ հայտնեց միջոցառման կազմակերպիչներից Հայաստանի արդյունաբերողների եւ գործարարների միության նախագահ **Արսեն Ղազարյանը**: Նրա կարծիքով, Ծաղկաձորը, վերածվելով տարածաշրջանի տնտեսական մայրաքաղաքի, հանդիպման լավագույն վայր կդառնա հայ եւ օտարերկրյա գործարարների համար:

Արսեն Ղազարյանը նշեց, որ այս անգամ համաժողովի գլխավոր թեման, որի շուրջը կանցկացվեն կլոր սեղաններ եւ կոնֆերանսներ, կլինեն միջազգային համագործակցությունն ու հեռանկարները: Համաժողովի շրջանակներում կքննարկվեն նաեւ հարցեր՝ նվիրված արտահանման ներուժի վերլուծությանն ու գնահատմանը, Հայաստանը որպես տարածաշրջանային ֆինանսական կենտրոն դառնալու հեռանկարներին, տարածաշրջանային տրանսպորտային համակարգի զարգացման նոր հնարավորություններին, անդրադարձ կարվի էլեկտրոնային հասարակության թեմային, շինարարությանը, անշարժ գույքի շուկային, կայուն մրցակցային առավելությունների պահպանմանն ու զարգացմանը, ինչպես նաեւ զբոսաշրջությանը: ՀԱԳՄ նախագահն ասաց, որ 6 տարի առաջ այս համաժողովի ստեղծման գաղափարը ռոմանտիկ էր թվում, բայց վստահություն հայտնեց, որ գործարար հարաբերությունների հաստատման հարթակ «Հայկական Դավոսը» կայացել է: Ըստ նրա, այս տարիների ընթացքում անցկացված տնտեսական ֆորումներում արձանագրվել են եւ հաջողություններ, եւ մասնակիցների որակական աճ:

Ինչո՞ւ է ընտրվել միջազգային տնտեսական համագործակցության թեման հարցի առնչությամբ Արսեն Ղազարյանը պարզաբանեց, որ միությունը մշտապես կարեւորում է տարածաշրջանում Հայաստանի կազմակերպիչ տնտեսական դերի մեծացումը, արտահանման գործառույթների խթանումը տնտեսության մեջ, իսկ այս պարագայում, կարեւորվում են համագործակցության ուղիների փնտրումը եւ հին կապերի ամրապնդումը տարածաշրջանի հիմնական տնտեսական գործընկեր երկրների հետ: Նա նաեւ տեղեկացրեց, որ այս տարի մասնակից երկրները եւ ընկերությունները 20-30 տոկոսով ավելի են լինելու: Եթե 2004-ին այս համաժողովին մասնակցում էր ընդամենը 70 գործարար, ապա 2008-ին գործարարների թիվը հասեց 300-ը:

Տեղեկացվեց, որ համաժողովին մասնակցելու համար գործարարների պատվիրակություններ կժամանեն Ռուսաստանից, Ուկրաինայից, Իրանից: Այս տարի փորձ է տարվելու ներգրավել նաեւ հարեւան երկրներին, մասնավորապես՝ Վրաստանին եւ Թուրքիային: Վրաստանի գործարարների միության հետ այդ կապակցությամբ բանակցություններ են տարվում շինարարության եւ անշարժ գույքի ոլորտներում համագործակցության եւ փորձի փոխանակման ուղղությամբ:

«Կարեւորվել են այն խնդիրները, որոնք մենք տեսնում ենք, մեր տնտեսության ներկա վիճակում հատկապես համաշխարհային ֆինանսական ճգնաժամի պայմաններում: Մեր հերթական համաժողովի կլոր սեղանների թեմատիկայում ընտրված են այն հարցերը, որոնք հեռանկարային կլինեն համագործակցության տեսանկյունից, հատկապես արտահին կապիտալի համար: Մասնակիցները կզմայլվեն ոչ միայն մեր բնաշխարհով, այլեւ համաժողովից ստացվող արդյունքներով: Ամեն տարի մենք փորձում ենք նորույթ մտցնել եւ արդիականացնել այն խնդիրները, որոնց քննարկումը արդյունքներ կտա գործարարության համար: Պարզվեց, որ մեր ոչ լիարժեք ինտեգրացված լինելը եվրոպական շուկային այսօր մեզ առավելություն ընձեռեց: Մենք ավելի պահպանված եղանք ցնցումներից եւ այսօր Հայաստանում ներդրումներ կատարելու եւ բիզնես կառավարելու առումով միջազգային ընկերությունների համար որոշակի գրավչություն ենք պահպանում», ասաց Հայաստանի արդյունաբերողների եւ գործարարների միության նախագահը:

ԱՐԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

Բուռն քննադատությունները շարունակվում են Հանրայինի հասցեին

Երկու շաբաթ առաջ Հանրային հեռուստառադիոընկերության խորհրդի նախագահ Ալեքսան Հարությունյանը հանդես եկավ հաշվետվությամբ, ինչի կապակցությամբ առանց այն էլ «խոցված» Հանրայինի վարկանիշի վերաբերյալ քննադատություններն ու մեղադրանքներն ավելի շատացան, տեղին թե անտեղի: Իսկ նախօրեին ԱԺ-ում տեղի ունեցած լսումները կրակի վրա յուղ ավելացրին: Երեկ «Հայելի» մամուլի ակումբում «Ժառանգություն» կուսակցության ներկայացուցիչ **Լարիսա Ալավերդյանն** ու սոցիոլոգ **Ահարոն Ադիբեկյանն** էլ հեռուստառադիոընկերության առնչությամբ ներկայացրին իրենց կարծիքներն ու դժգոհությունները:

«Հանրային հեռուստաընկերությունը համահունչ չէ երկրորդ սերնդի բարեփոխումներին: ՀԻ-ի աշխատանքը հակասում է այն դիրքին, որ պետք է զբաղեցնի Հանրային հեռուստաընկերությունը: Երբեւէ լսե՞լ եք, որ ՀԻ-ը պրոդյուսերի, ծրագրի ղեկավարի, քաղաքական մեկնաբանի, խմբագրի եւ այլ պաշտոնների համար մրցույթ հայտարարի: Եթե պետական ոլորտի բոլոր ծառայողները մրցութային կարգով են ընդունվում աշխատանքի, ապա այդ օրենքը պետք է կիրառվի նաեւ Հանրային հեռուստաընկերության պարագայում: Անհասկանալի է, թե ում եւ ինչպես են ընդունում աշխատանքի այդ հեռուստաընկերությունում: ՀԻ-ի գործընթացում թափանցիկություն չեմ նկատում: Մեր են նրանք, իրենց խնդիրն ենք քննարկում, բայց նրանք չկան: Ինչո՞ւ չեն եկել», ասաց Ահարոն Ադիբեկյանը՝ մատնանշելով, որ ասուլիսը ՀԻ-ի լրագրողները չէին լուսաբանում:

«Սոցիոմետր» կազմակերպության ղեկավարը ներկայացրեց մի շարք դրույթներ, որոնց հիման վրա Հանրայինը չի համապատասխանում հանրապետության առաջին լրատվական միջոցի կոչմանը: Ըստ նրա, ՀԻ-ի առաջին եւ գլխավոր նպատակն է արտացոլել, պարզաբանել պետության ներսում տեղի ունեցող իրադարձությունները: Իսկ եթե ներկայացվում է իրադարձություն, ապա մեկնաբանը չպետք է գնահատականներ տա:

«Ո՞վ է իրավունք տվել ՀԻ-ին՝ ունենալ քաղաքական մեկնաբան, որը գնահատականներ է տալիս: Ո՞ւմ տեսակետն է նա ներկայացնում, պաշտպանում: Որ արժեքային համակարգից է ելույթ ունենում», դժգոհեց նա՝ օրինակ բերելով «Ամերիկայի ձայն» եւ ռուսական հեռուստաընկերությունների աշխատանքը:

Սոցիոլոգը դրական է գնահատում, որ ոստիկանության աշխատանքները կամ զինվորական կյանքը լուսաբանող հաղորդումներ կան («02», «Զինուժ»), սակայն դրանք շատ քիչ թիվ են կազմում: «Երեկոյան ժամերին էլ ներկայացնում են ռեյտինգային հաղորդումներ, որոնք ոչինչ չեն ուսուցանում, իսկ ավելի հետաքրքրական հաղորդումները, թոք-շոուները գիշերվա ժամը 3-ին են դնում, երբ մարդիկ քնած են: Բացի այդ, Սյունիքի, Տավուշի մարզերում ապրող գյուղացիներն ի՞նչ գիտեն հանրապետության մարզական կյանքի վերաբերյալ: Գրեթե ոչինչ: Կարող են տեսնել, ասենք, եվրոպական երկրների ֆուտբոլի առաջնություններ, սակայն հանրապետության մարզական կյանքը լուսաբանող հաղորդում չունենք»:

Լարիսա Ալավերդյանն էլ հավելեց, որ Հանրայինը՝ ունենալով ամենամեծ լսարանը քաղաքական ինֆորմացիայի ստացման առումով, այսօր կորցրել է մարդկանց վստահությունն ու հայտնվել «աութսայդերների» թվում:

«Հանրայինը պարտավոր է պահպանել իրավական պետությանը հարիր խոսքի ազատությունը, ցուցաբերել մշակութային քաղաքականություն: ՀԻ-ը օրինաչափ չի գործում եւ ամեն օր, ամեն ժամ օրենք է խախտում: Մշակութային, սոցիալ-տնտեսական ու այլ ծրագրերի առումով Հանրայինի դուռին մեծ տառերով գրված է «գավառականություն», ասաց Լարիսա Ալավերդյանը:

Անդրադառնալով Ալեքսան Հարությունյանի ներկայացրած հաշվետվությանը, «Ժառանգության» ներկայացուցիչն ասաց. «Ներկայացրած հաղորդագրության համաձայն, մշակութային հաղորդումներին տրված են ամենից շատ ժամերը: Այսինքն՝ դա հակամշակութային ուղղվածություն է: Մշակույթին նախատեսված ժամանակը հակամշակութային հաղորդումներով են լցնում: «Կռունկ ռաբիսի» պահանջարկ չկա: Շփվում եմ բազմաթիվ երիտասարդների հետ, ովքեր այլ կերպ են մտածում, այլ արժեքներով ապրում»:

Լարիսա Ալավերդյանը նաեւ ներկայացրեց մեխանիզմներ, որոնցով պետք է գործի Հանրային ղեկավարությունը: Մասնավորեցրեց հեռուստաընկերությունում նշանակումների խնդիրը, որը պետք է լուծվի ԱԺ-ի քննարկումով կամ ենթադրյալ առաջարկությամբ:

ՀԱՍՄԻԿ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

ՊԱՐԶԱԲԱՆՈՒՄՆԵՐ

Անձնագրերի հետ կապված գործառույթները՝ հինգ օրում

Երեկ լրագրողների հետ հանդիպեց ՀՀ ոստիկանության պետի տեղակալ, ոստիկանության գնդապետ **Գեւորգ Միերյանը** եւ տվեց մի շարք պարզաբանումներ անձնագրային եւ վիզաների վարչությունում ընթացող բարեփոխումների վերաբերյալ: Պրն Միերյանը նշեց, որ հստակեցվել են գործառույթները՝ ժամկետները, հասարակության հետ շփումները եւ ծառայությունների մատուցման բարձր որակը: Եթե նախկինում անձնագրային ու վիզաների վարչությունում եւ անձնագրային ծառայություններում մի շարք խնդիրներ էին առաջանում անձնագրերի տրամադրման ժամկետների, դրանց փոփոխման ընթացակարգերի վերաբերյալ, այժմ դրանք հստակ կարգավորվել են: Այժմ արդեն գործում է ընդունված գերատեսչական ակտ, անձնագրեր տրամադրվում են հինգ աշխատանքային օրվա ընթացքում: Սահմանվել է նաեւ 1-4 օրվա ժամկետ, համապատասխան լրացուցիչ վճարի դիմաց, 1 օրում՝ 20 հազար, 4 օրում՝ 10 հազար դրամ, եւ այդ կեսը դեռ գտնվում է հաստատման փուլում:

Պրն Միերյանը նշեց, որ Երեւանում հինգ օրվա ընթացքում թե՛ չափահասներին եւ թե՛ անչափահասներին տրվում է անձնագիր, 1000 դրամ պետտուրք վճարից հետո: Ելքի արտոնագիր հնարավոր է ստանալ մեկ աշխատանքային օրվա ընթացքում, նույն ժամկետում է արվում նաեւ անձնագրի վավերացման երկարաձգումը: Փոխվել են նաեւ անչափահաս քաղաքացիների անձնագիր ստանալու եւ փոխելու ժամկետները՝ անչափահասներին տրվում է անձնագիր ամեն տարիքում, երեք տարի ժամկետով: Ելքի վավերականության ժամկետի սահմանափակումը վերացվել է եւ հնարավոր է երկարաձգել մինչեւ հինգ տարի ժամկետով՝ անձնագրի ուժի մեջ լինելը հաշվի առնելով: Անձնագրային գործառույթներ իրականացնելու համար հատուկ բուկլետներ, պլակատներ ու տեսանյութեր են պատրաստվել՝ հասարակությանը իրազեկելու նպատակով, նշեց պրն Միերյանը ու խնդրեց բոլոր քաղաքացիներին, եթե նշված ժամկետների խախտում կամ առանց վճարման կտրոնի գործարք նկատեն, զանգահարեն անձամբ իրեն՝ 52-65-72 հեռախոսահամարով: Իսկ այն լուրը, որ տղաներից օդանավակայանում զինկոմիսարիատից փաստաթուղթ են պահանջում, չի համապատասխանում իրականությանը, ելքի արտոնագիր տրվում է բոլորին անխտիր, առանց խոչընդոտի՝ պետտուրք վճարելուց հետո:

Բացի այս փոփոխություններից, մշակվում է նաեւ անձնագրերի նոր համակարգ՝ կենսաչափական տվյալներով անձնագրերը կներդրվեն 2010 թվականից, հնարավորություններ ընձեռելով Շենգենյան գոտում վիզաների առավել հեշտացված կարգով տրամադրմանը: Հնգօրյա ժամկետը 3 շաբաթվա ընթացքում կներդրվի նաեւ մարզերում, որտեղ ընթանում են բարեփոխումներ ու վերապատրաստումներ:

«Ազգի» այն հարցին, թե բարեփոխումների ընթացքում քանի՞ աշխատակիցների նկատմամբ են կիրառվել տույժեր, պրն Միերյանը տեղեկացրեց, որ անձնագրային բաժիններում աշխատողների 60-70 տոկոսը փոխվել է, տեղափոխվել այլ աշխատանքի: Կան հարուցված քրեական գործեր օդանավակայանի վիզաների բաժնի աշխատակիցների նկատմամբ, որոնք կալանավորված են, նաեւ քրեական գործ է հարուցվել Ջերմուկի անձնագրային ծառայության պետի նկատմամբ, որին կալանավորելու համար հայտարարված էր հետախուզում, երկու օր առաջ նրան հայտնաբերել են ու ձերբակալել, տեղեկացրեց պրն Միերյանը:

Կենսաչափական անձնագրերը կներդրվեն միջազգային մրցույթից հետո, որի ընթացքում էլ պարզ կլինի վարձավճարի չափը: Այսօր Հայաստանում մեկ տարվա ընթացքում 200.000 անձնագիր է տրամադրվում, այդ թվում եւ չափահասներին, եւ անչափահասներին, նաեւ փոխանակումները:

Անդրադառնալով լրագրողների այն հարցին, թե Սարգիս Հացպանյանը զրկվե՞լ է ՀՀ քաղաքացիությունից, պրն Միերյանը պատասխանեց. «Հացպանյանը ՀՀ քաղաքացիական կարգավիճակից զրկված է եղել մինչեւ ձերբակալվելը, այս պահին էլ կան մի քանի երկրների քաղաքացիներ, որոնց վտարման հարցով հարուցվել են վարույթներ»:

Հանդիպման ավարտին պրն Միերյանը հիշեցրեց, որ ժամանակավոր կացության ժամկետը լրանալուց 1 ամիս առաջ պետք է ներկայացվի դիմում ժամկետը երկարաձգելու համար, որպեսզի 50-100.000 դրամ վարչական տույժի չենթարկվեն ու մեկ տարով չվտարվեն:

ՄԱՐԻԵՏԱ ՄԱԿԱՐՅԱՆ

ՕՐԱԿԱՐԳ

Այսօր

- 9.30-«Արմենիա-Մարիոթ» հյուրանոցում կկայանա դեղագործության ոլորտի զարգացմանը եւ միջազգային չափանիշներին նվիրված համաժողով:
- 11.00-«Փաստարկ» ակումբի հյուրն է տնտեսագետ Անդրանիկ Թեւանյանը: Թեման՝ ԼՂ հիմնախնդիր:
- 11.00-«Ուրբաթ» ակումբի հյուրն է Աշոտ Բլեյանը:
- 11.30-Նախագահի կայցելի կառավարության շենքում անցկացվող գյուղատնտեսական ցուցահանդես:
- 12.00-ԱԺ-ում ելույթ կունենա Կիպրոսի խորհրդարանի նախագահ Մարիոս Կարոյանը:
- 15.00-Երեւանի կոնյակի գործարանի մառաններից մեկում տեղի կունենա Ջիվան Գասպարյանի մեծարման երեկույթ:
- 15.30-Կիպրոսի խորհրդարանի նախագահը կայցելի Հայոց ցեղասպանության զոհերի ծիծեռնակաբերդի հուշահամալիր:
- 16.00-Գործարարների միությունում («Սիլ հոթել») տեղի կունենա գիտությանը եւ արտադրությանը նվիրված համաժողով:
- 19.00-Կոմիտասի անվան կամերային երաժշտության տանը տեղի կունենա Հայաստանի պետական կամերային նվագախմբի համերգը՝ նվիրված արվեստի վաստակավոր գործիչ, պրոֆեսոր, Հայաստանի պետական կամերային նվագախմբի հիմնադիր (1962 թ.) Զարեհ Սահակյանցի 75-ամյակին:

Ե՞րբ կավարտվի նավթի ազդեցությունը գլոբալ քաղաքականության վրա

Ձեւավորված է այն կարծիքը, թե նավթի առկայությունը Ադրբեջանին դարձնում է կարեւորագույն խաղացող այս տարածաշրջանում: Նման կարծիքի են նաեւ իրենք՝ ադրբեջանցիները, համոզված, որ նավթի առկայությունը Կասպից ծովի ափամերձ շրջանում իրենց կդարձնի երջանիկ ու կլուծի բոլոր խնդիրները: Մտավոր տհասության հասնող այս լեգենդն այն աստիճան ուժեղ է, որ Իլհամ Ալիեւի պես անձը կարող է տարիներ շարունակ իր ժողովրդին համոզել, թե մի փոքր էլ համբերեք եւ ամեն ինչ լավ է լինելու, վերջիններս էլ համբերում են եւ նույնիսկ 89 %-ով ընտրում նախագահ ու նորից սպասում, հույսով, որ մի օր նավթային այդ տակառից իրենց էլ կհասնի: Սակայն նավթադոլարները դեռ չեն երջանկացրել ոչ մի ազգի, բացի մի քանի անհատներից, որոնք միլիարդներ են շահում մյուսներին միայն համբերելու խորհուրդ տալով:

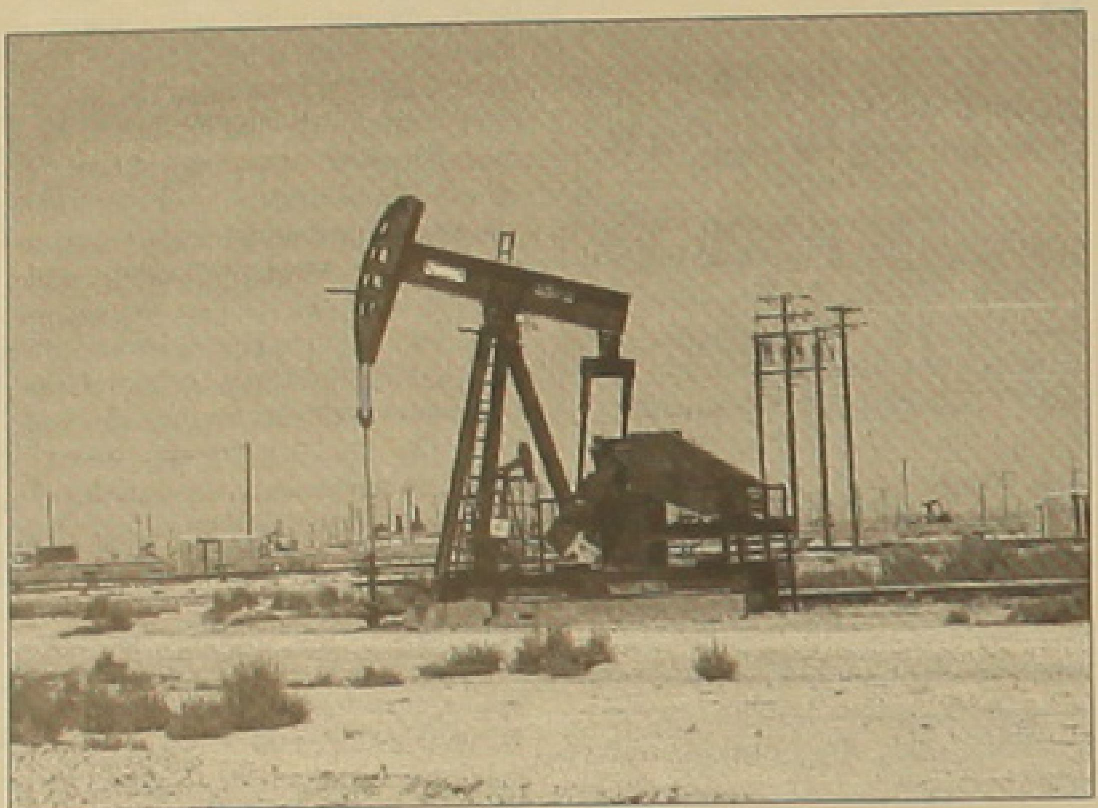

Փաստ է, որ նավթը եւ ընդհանրապես էներգակիրները հարստության աղբյուր են, սակայն, չնայած տարածված այս կարծիքին, նավթով հարուստ երկրները երբեք չեն դասվել աշխարհի հարուստ եւ հզորագույն երկրների շարքում: Նույնիսկ Սաուդյան Արաբիան, որը տիրապետում է համաշխարհային նավթի պաշարների 25 %-ին, երկրորդական նշանակության երկիր է, քիչ թե շատ ազդեցություն ունի Արաբական լիգայում, բայց ոչ երբեք դրա սահմաններից դուրս: Նավթ արտահանող այնպիսի հզոր կազմակերպություն, ինչպիսին OPEC-ն է, նույնպես չի կարող դասվել համաշխարհային գլոբալ քաղաքականության մեջ ազդեցություն ունեցող կառույցների շարքում: Մինչդեռ այդ կազմակերպության անդամ երկրները տիրապետում են համաշխարհային նավթի մոտ 60 %-ին եւ սպառման շուկայի 45 %-ին: Ինչպես ցույց է տվել փորձը, վերջիններս միայն մեկ անգամ՝ 1973-ին են կարողացել միասնական ճակատով հանդես գալ եւ հայտարարել էմբարգո, ինչն իսկապես լուրջ տնտեսական հարված էր Արեւմուտքի համար: Սակայն նույն այդ Արեւմուտքը հետագայում, Սաուդյան Արաբիայի Սաուդ ալ Ֆեյսալ թագավորի սպանությունից հետո, կարողացավ չեզոքացնել այդ կառույցը, եւ միասնական ճակատով հանդես գալ:

Ինչեւէ, նավթը շարունակում է ռազմավարական կարեւոր նշանակություն ունենալ շատ երկրների զարգացման եւ այդ երկրներում իշխող համակարգերի պահպանման գործում: Ըստ արեւմտյան շատ վերլուծաբանների, այն երկրներում, որոնց ներքին համախառն արդյունքի մեջ նավթի տեսակարար կշիռը անցնում է 30 %-ից, որպես կանոն, հաստատվում են բռնատիրական վարչակարգեր:

Չնայած նավթի եւ գազի հիմնական պաշարները գտնվում են Պարսից ծոցի երկրների տարածքում, այնտեղ կենտրոնացված է համաշխարհային այդ հարստության ապացուցված պաշարների մոտ 45 %-ը, սակայն նավթային բիզնեսում հիմնական դերակատարումը պատկանում է աշխարհի գերհզորներին եւ նրանց վերահսկողության տակ գտնվող անդրազգային ընկերություններին: Նավթի գները ներկայումս որոշում են ոչ թե նավթ արտահանող երկրները, չնայած նրանք փորձում են ակտիվ դերակատարություն ունենալ եւ OPEC-ի միջոցով ավելացնում կամ պակասեցնում են ածխաջրածնի արդյունահանման պաշարները, որպեսզի ազդեն գների վրա, այլ որոշվում են Նյու Յորքի, Լոնդոնի եւ մասամբ Սինգապուրի հումքային բորսաներում: Հենց այս բորսաներում խաղացող արեւմտյան խոշոր ընկերությունները եւ նրանց սպեկուլյատիվ քայլերն ու մակլերներն են որոշում՝ նավթի գինը պետք է աճի՞, թե նվազի: Գաղտնիք չէ նաեւ, որ նավթի վաճառքից արեւմտյան երկրները մաքսերի, հարկերի եւ տուրքերի ձեւով ավելի մեծ շահույթներ են կորզում, քան նույն այդ նավթը արդյունահանող եւ արտահանող երկրները: Սա է պատճառը, որ շատ երկրներ ցանկանում են պետական մակարդակով իրենց հսկողության տակ պահել նավթի արդյունահանումը, եւ ժամանակ առ ժամանակ կարող ենք ականատես լինել նավթային սեկտորի ազգայնացման գործընթացին: Շատ երկրներ նավթը հիմնականում արդյունահանում են պետական ընկերությունների միջոցով, օրինակ, Սաուդյան Արաբիայում՝ Aramco-ի, Ռուսաստանում՝ Роснефть-ի, Ղազախստանում՝ КазМунайГаз-ի, Նորվեգիայում՝ Statoil-ի, Ադրբեջանում՝ ASOC-ի եւ այլն: Պետությունները նմանատիպ ընկերություններին օգտագործում են նաեւ իրենց արտաքին քաղաքական էքսպանսիան ապահովելու համար, օրինակ, Մեծ Բրիտանիան՝ British Petroleum-ի, ԱՄՆ-ը՝ UNoCaL-ի, ExxonMobil-ի եւ այլ ընկերությունների միջոցով: Այս ընկերությունները դառնում են իրենց երկրների արտաքին քաղաքական եւ տնտեսական շահերը արտահայտող կազմակերպություններ, որոնց քայլերը շատ դեպքերում թելադրված են ոչ թե տնտեսական շահով, այլ իրենց երկրների քաղաքական հետաքրքրությամբ:

Ըստ շատ փորձագետների, Բաքու-Ջեյհան հայտնի նախագիծը նույնպես քաղաքական ծրագիր է, որը տնտեսապես չի կարող արդարացնել իրեն, սակայն ԱՄՆ-ի համար կարեւոր էր Ռուսաստանը շրջանցող եւ Կասպից ծովի ավազանը միջազգային շուկայի հետ կապող նավթամուղ կառուցել, եւ այն իրականություն դարձավ: Ինչեւէ, նավթային եւ էներգետիկ նմանատիպ՝ քաղաքական ծրագրեր դեռ շատ կիրականացվեն, քանի որ նավթը շարունակում է մնալ քաղաքական գործոն եւ ազդում է այս կամ այն երկրի արտաքին ու ներքին քաղաքականության վրա: Ոչ միայն Բաքու-Ջեյհանը, այլեւ ընդհանրապես Ադրբեջանը իր նավթային պաշարներով առանձնապես չի հետաքրքրում Արեւմուտքին, սակայն հետաքրքրում է իր աշխարհագրական նշանակությամբ, հատկապես Ռուսաստանի հետ սրվող պայքարի պայմաններում: Ըստ արեւմտյան աղբյուրների, համաշխարհային նավթային պաշարների 0,6 %-ին տիրապետող Ադրբեջանը, որը նաեւ ապահովում է սպառման ծավալների մոտ 0,3%-ը, չունի տնտեսական, հետեւաբար էական քաղաքական ազդեցություն նավթային շուկաներում կատարվող իրադարձությունների վրա: Կհոսի՞ արդյոք Բաքու-Ջեյհանով նավթը, թե՞ կանգ կառնի, այդ գործընթացը ոչ մի ազդեցություն չունի նյույորքյան կամ լոնդոնյան նավթային սակարանների եւ այնտեղ ձեւավորվող գների վրա: Գնագոյացման քաղաքականության մեջ առավել կարեւորն այն հարցի պատասխանն է, թե ինչքա՞ն նավթ է սպառում ԱՄՆ-ը, եւ ինչքանո՞վ են նավթի սպառման ծավալներն այդ երկրում աճում կամ անկում ապրում: Համեմատության համար նշենք, որ 300 մլն բնակչություն ունեցող ԱՄՆ-ը անգամ ավելի շատ նավթ է սպառում, քան 2,5 մլրդ բնակչություն ունեցող Չինաստանը եւ Հնդկաստանը միասին: Այսինքն՝ նավթի գները մասամբ կախված են ամերիկացիների ախորժակից ու գրպանի պարունակությունից, մասամբ էլ նավթային բորսաներում սպեկուլյատիվ առեւտրի ծավալներից:

Նավթի գների բարձրացումը եւ անկումը կախված է եղել նաեւ աշխարհում տիրող տնտեսական եւ քաղաքական իրավիճակից: Եթե 73-ի էմբարգոյից առաջ նավթի մեկ բարելը արժեր 2,5 դոլար, ապա էմբարգոյից հետո արդեն 11 դոլար էր: Անցած դարի 80-ականներին սկիզբ առած իրանա-իրաքյան պատերազմը նորից բարձրացրեց նավթի գինը՝ հասցնելով մինչեւ 34 դոլարի: Հետագա անկումը 80-ականների վերջին հանգեցրեց ԽՍՀՄ-ի վերջնական տնտեսական կործանմանը եւ փլուզմանը: 90-ականների վերջին հաստատված նավթի ցածր գներից հետո սկսվեց աննախադեպ բարձրացումը, եւ եթե 1999-ին մեկ բարելն արժեր 16 դոլար, ապա 2008-ի հուլիսին անցավ 140-ը, այսպիսով սահմանելով նավթի գնի համաշխարհային նոր ռեկորդ: Սկսված ֆինանսական ճգնաժամը հանգեցրեց նաեւ նավթի գների անկմանը, այսօր այն արժե մոտ 63 դոլար, եւ մասնագետները կարծում են, որ գները կշարունակեն տատանվել, սակայն անկման միտումները դեռ երկար ժամանակ կպահպանվեն, նույնիսկ բացառված չէ, որ հասնի 50 դոլարի: Դեպքերի նման զարգացումը կարող է ծանր անդրադառնալ մի շարք երկրների տնտեսության վրա, հատկապես այն երկրների, որոնց ողջ արդյունաբերությունը հիմնված է միայն մեկ գործոնի՝ նավթի կամ գազի արդյունահանման վրա:

Ադրբեջանի արտահանման ծավալում էներգակիրները կազմում են մոտ 88 %, իսկ այդ երկրի բյուջեն կազմվում է հիմնականում նավթի ու գազի վաճառքից, հետեւաբար 2009-ին Բաքուն լուրջ խնդիրների առաջ կկանգնի իր մոտ 15 մլրդ դոլարի հասնող բյուջեն կատարելու համար: Վերջինս ստիպված կլինի օգտագործել իր ֆինանսական ռեզերվները եւ պարտք վերցնել միջազգային ֆինանսական կազմակերպություններից: Բացի դրանից, գների այս անկումը կազդի ոչ միայն նավթային սեկտորի, այլեւ դրանից սնվող մյուս բնագավառների վրա եւ ընդհանրապես կհանգեցնի Ադրբեջանի տնտեսության մեջ ներդրումների ծավալների կրճատման:

Այսպիսով, նավթի գների անկումը, ըստ շատ փորձագետների, մեկ անգամ եւս ապացուցում է, որ նավթային սեկտորի վրա հիմնված տնտեսությունները շատ խոցելի են եւ մեծապես կախված միջազգային հումքային սակարաններում կատարվող գործընթացներից: Այսինքն՝ հետեւելով այդ սակարաններում էներգակիրների գների անկմանը եւ բարձրացմանը, կարելի է հետեւություն անել, թե հարեւան երկրում մեկ տարի հետո տնտեսական եւ դրանից բխող քաղաքական ինչ իրավիճակ կարող է ստեղծվել:

Եթե անցած դարի կեսերին նավթը համարվում էր անփոխարինելի եւ միակ էներգետիկ ռեսուրսը, ապա այսօր՝ միայն այդ ռեսուրսներից մեկը, վերջինիս նշանակությունը աճում կամ անկում է ապրում նրա գների եւ նոր էներգետիկ ռեսուրսների ստեղծման հետ միաժամանակ, հետեւաբար այդ էներգակրի ազդեցությունն անկում է ապրում նոր՝ այլընտրանքային էներգետիկ աղբյուրների ստեղծման հետ: Այսինքն, ճշմարիտ են այն մասնագետները, որոնք կարծում են, որ նավթի դարաշրջանը կավարտվի դեռ մինչեւ նավթի սպառվելը:

ԱՐՄԵՆ ՄԱՆՎԵԼՅԱՆ

Առաջին հանրապետությանը նվիրված միջազգային սիմպոզիում Բոստոնի համալսարանում

Բոստոնի համալսարանում միջազգային սիմպոզիում է տեղի ունեցել՝ նվիրված Հայաստանի առաջին հանրապետությանը (1918-1921 թթ.), տեղեկացնում է «Արմինըն միրոր սփեքթեյթր» շաբաթաթերթի հոկտեմբերի 11-ի համարը: Միջոցառումը հովանավորել են այդ համալսարանի Չարլզ եւ Էլիզաբեթ Գինոսյանի անվան արդի հայոց պատմության ամբիոնը, Միջազգային պատմության ինստիտուտը, պատմության եւ միջազգային հարաբերությունների բաժինները, ինչպես նաեւ Բելմոնտի Հայկական ուսումնասիրությունների եւ հետազոտությունների ազգային ասոցիացիան:

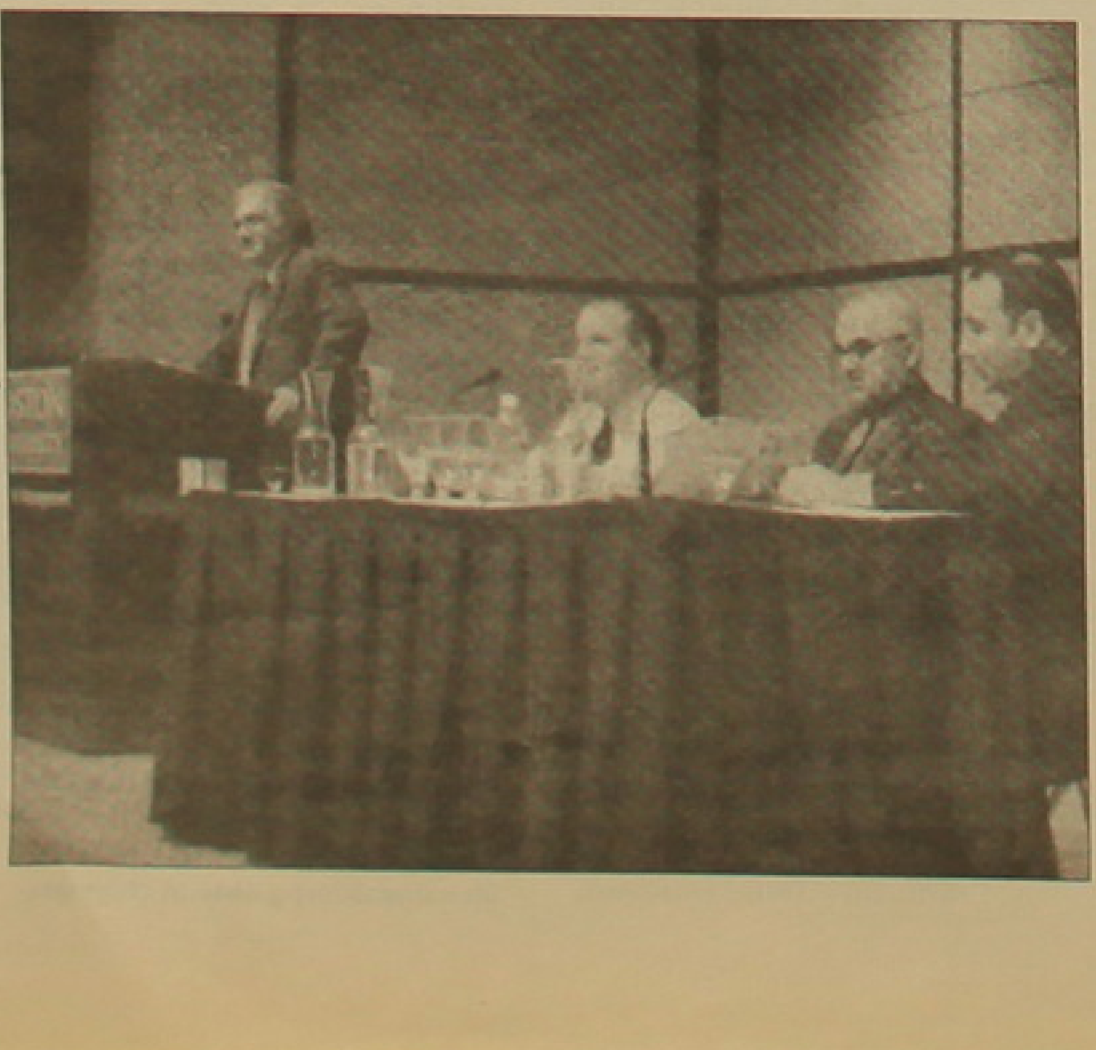

Առաջին օրը պրոֆ. Սիմոն Փայասլյանի բացման խոսքից հետո հետաքրքրական ելույթներով հանդես են եկել Էրիկ Գոլդստայնը (Բոստոնի համալսարանի միջազգային հարաբերությունների բաժին), Արա Սանջյանը (Միչիգան-Դիրբոռնի համալսարան) եւ Վիկտորիա Ռոուփն (Անգլիայի Գրինվիչ համալսարան):

Գոլդստայնի զեկուցման թեման եղել է «Մեծ Բրիտանիան եւ Հայկական պետականության վերածնունդը»: Բրիտանացիները սկսել են հետաքրքրվել Հայաստանով, երբ Կոստանդնուպոլսում մի եկեղեցու վերանորոգման աշխատանքների ժամանակ ճակատային մասին հետեւյալ արձանագրություններ են հայտնաբերվել: Դրան ավելացել է նաեւ այդ ժամանակ (1870-ականներ) Բրիտանիայում գոյություն ունեցող հակաթուրքական դրսեւորումները: Բրիտանացիները ցանկացել են օժանդակել Հայաստանի անկախությանը, պայմանով, որ վերջինս մնա բրիտանամետ երկիր:

Սանջյանը խոսել է «Համառուսաստանյան հեղափոխության շարունակության» մասին, իսկ Ռոուփն՝ «Կանայք որպես քաղաքական գործիչներ» թեմայով: Երկրորդ օրվա կեսին մասնակցել են Բենջամին Ալեքսանդրը՝ Մերիլենդի Թոուսոն համալսարանից, Ռազմիկ Փանոսյանը՝ Մոնրեալից (Կանադա) եւ Ռոբերտ Գրիգորյանը՝ Ջորջ Վաշինգտոն համալսարանից:

Առաջինն իր զեկուցումը վերնագրել է «Հազար օր տեւած հանրապետությունը եւ Դոյլյան արքեպիսկոպոսի սպանությունը», որտեղ քննության է առել երկու կուսակցությունների (ՌԱԿ եւ ՀՅԴ) դիրքորոշումները եւ այդ սպանության հետեւանքները: Երկրորդը խոսել է «Առաջին հանրապետության ազդեցությունը հայկական ինքնության վրա», իսկ երրորդը՝ «Ա հանրապետության ժառանգությունը եւ խորհրդային իշխանության փլուզումը» թեմայով:

Վերջում հարց ու պատասխանի ձեւով քննարկումները շարունակվել են:

Հ. Օ.

Աշխարհն աշխարհով, բայց Եվրոմիությունը կբանակցի Ռուսաստանի հետ

Ուկրաինական հետք հարավօսական օգոստոսյան իրադարձություններում

Հարավային Օսիայի ու Աբխազիայի ճանաչման առնչությամբ խոսակցությունները եվրոպական երկրներում ու ամերիկյան հանդիպումներում մշտապես հարակից արձանագրությամբ են, որ որեւէ կերպ այդ երկու միավորներին որպես միջազգային իրավունքի սուբյեկտ ճանաչելն ընդունելի չէ, թեկուզ Ռուսաստանի կողմից:

Ու մինչ ինչ-որ ուժեր մտածում են, [illegible] այդ ամենը ոչ հեռավոր ապագայում գոնե վերադառնալու է նախկին վիճակին, Ռուսաստանն ամենայն լրջությամբ ու արագ տեմպով ավելի ամուր է կապվում Աբխազիայի ու Հարավային Օսիայի հետ, կամ, որ ավելի ճիշտ է, անում է դա ավելի բացահայտ:

Այն ժամանակ, երբ Աբխազիայում եւ Հարավային Օսիայում տեղի իշխանությունները լուծում են Ռուսաստանի Դաշնության դեսպանատների համար հասկացվելիք շենքերի հարցը, Մոսկվայի իշխանությունները, մասնավորապես, արդեն ավելի խորքային երեւույթների մասին են խոսում:

Մոսկվայի կառավարման քաղաքային համալսարանն, օրինակ, մայրաքաղաքային իշխանությունների կազմակերպմամբ, լրացուցիչ ընդունելություն է անցկացնելու Հարավային Օսիայից ու Աբխազիայից ժամանող ուսանողների համար: Ընդ որում, Մոսկվայի իշխանությունները պատրաստվում են վճարել ոչ միայն ընդունելության քննությունների ընթացքում Մոսկվա ժամանելու ու բնակության, այլեւ ընդունվելու դեպքում նաեւ ուսման վարձն ու ուսանողների ապրելու համար անհրաժեշտ ծախսերը:

Դատողությունները, թե Ռուսաստանը իրեն կմեկուսացնի աշխարհից Հարավային Օսիան ու Աբխազիան ճանաչելու դեպքում, գնալով ցույց են տալիս իրենց սնանկությունը թեկուզ այն պատճառով, որ նույն Եվրոպայի համար ամեն դեպքում ներկա դրությամբ անփոխարինելի են ռուսաստանյան անծայրածիր տարածքների բնական ռեսուրսները:

Ու եթե Կուբան, ի դեմս արտգործնախարար Ֆելիպե Պերես Ռոկեի, Ռուսաստանի արտգործնախարար Սերգեյ Լավրովի խոսքերով, աջակցում է Կովկասում հակամարտության կարգավորման ՌԴ գործողություններին, Եվրոմիությունն էլ, որ սպառնում էր Ռուսաստանի հետ բանակցությունների դադարեցմամբ, հայտարարում է դրանք վերականգնելու մասին:

Եվրոմիության արտգործնախարարների նոյեմբերի 10-ի հանդիպմանը հետեւած հայտարարության համաձայն, Ռուսաստանի հետ գործընկերության վերականգնումը կապի ապահովման ու բանակցությունների տեսքով լավագույն միջոցն է հասնելու եվրոպական արժեքների պահպանմանը: Միեւնույն ժամանակ, բանակցությունների վերականգնումը չի նշանակում, թե այդկերպ օրինականացվում են «Վրաստանում գոյություն ունեցող ստատուս քվոն կամ Ռուսաստանի այն գործողությունները, որոնք հակասում են եվրոպական արժեքներին ու սկզբունքներին»:

«Վրաստանում բախումը ազդել է Եվրոմիության ու Ռուսաստանի գործընկերության համար անհրաժեշտ վստահության վրա: Ռուսաստանը պետք է շարունակի իր պարտավորությունների կատարումը եւ կառուցողական մասնակցություն ունենա միջազգային քննարկումներում, որոնք սկսվել են Ժնեւում», նշվում է նախարարական հայտարարությունում:

Ռուս-վրացական հարաբերությունների անառողջ տրամաբանության մեջ լիովին տեղավորվող եւս մեկ հանգամանք էլ ուկրաինական ռազմական մատակարարումների առնչությամբ տարբեր տեսակի մեղադրանքներն ու բացահայտումներն են: Մասնավորապես, «ՌԻԱ Նովոստի» գործակալության փոխանցմամբ, ուկրաինական զենքի Վրաստան մատակարարումների ժամանակ ֆինանսական խախտումներ են թույլ տրվել:

Այս հարցով զբաղվող ուկրաինական խորհրդարանի ժամանակավոր հետաքննական հանձնաժողովը բացահայտումներ է արել, ընդ որում, այդ խախտումները հանձնաժողովը հրապարակայնացնելիս որակել է հսկայածավալ, մասամբ փողերի լվացման եւ ռազմական տեխնիկայի՝ Վրաստանին վաճառելիս իջեցված գների տեսքով:

Հետաքրքրական է, որ տվյալ դեպքում խոսքը վերաբերում է ուկրաինական օրենսդրության, ինչպես նաեւ միջազգային իրավունքի զգալի խախտումներին, որոնց թվային արտահայտության մասին, սակայն, վերին Ռադայի ժամանակավոր հանձնաժողովը դեռեւս նախընտրում է չբարձրաձայնել: Իսկ տարօրինակ է, որ խորհրդարանական հանձնաժողովի արած բացահայտումների համաձայն, զինամթերք է Վրաստան մատակարարվել այս տարվա մայիս-հունիս ամիսներին, որ, որոշ այլ տվյալների հիման վրա, հավանական է դարձնում այն ենթադրության հիմքը, թե Ուկրաինայում տեղյակ են եղել Վրաստանի՝ Հարավային Օսիայի վրա հարձակվելու ծրագրերին:

Ավելին, հանձնաժողովի տեղեկություններով, հարավօսական օգոստոսյան ռազմական բախումներին մասնակցել են նաեւ ուկրաինացիներ: Հանձնաժողովն առնվազն 15 ուկրաինացու դեպքում ունի կոնկրետ փաստական նյութեր ու տեսաձայնագրություններ այդ անձանց՝ հակամարտությանը մասնակցելու մասին: Բնականաբար, ուկրաինացիների մասնակցությունը չի եղել հօգուտ ռուսական կամ հարավօսական կողմի:

Ս. ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

Ուրանի հետքե՞ր սիրիական գաղտնի օբյեկտում

ՄԱԳԱՏԷ-ի տեսուչները ուրանի հետքեր են հայտնաբերել Սիրիայի այն օբյեկտում, որը իսրայելական օդուժը ռմբակոծել էր 2007-ի սեպտեմբերին: Այդ մասին հաղորդում է «Հաարեց» թերթը, վկայակոչելով ՄԱԿ-ի ներկայացուցիչներին:

Վերջիններիս խոսքերով, ուրանի աննշան հետքեր են հայտնաբերվել ավերված օբյեկտի տեղում ՄԱԳԱՏԷ-ի փորձագետների հավաքած բեկորների եւ հողի նմուշների հետազոտման ժամանակ: ՄԱԿ-ի ներկայացուցիչները մանրամասնել են, որ հետազոտված նմուշներում ուրանի պարունակությունն այնքան շատ չէ, որպեսզի հնարավոր լինի վստահորեն պնդել, թե ոչնչացված օբյեկտն իրոք եղել է կառուցվող գաղտնի ռեակտոր: Սակայն այդ փորձաքննության արդյունքների հիման վրա կարող է որոշում ընդունվել նոր հետազոտություններ անցկացնելու վերաբերյալ:

Իսրայելական ռազմօդանավերը 2007-ի սեպտեմբերին հրթիռահարվածներ էին հասցրել Սիրիայի տարածքում՝ Ալ Քիբարայում գտնվող օբյեկտին, որը, ամերիկյան եւ իսրայելական հատուկ ծառայությունների տվյալներով, ԿԺԴՀ-ի մասնակցությամբ ստեղծվող միջուկային գաղտնի ռեակտոր էր: Սիրիան կտրականապես մերժել էր ԿԺԴՀ-ի աջակցությամբ ռեակտոր կառուցելու մեղադրանքները:

2008-ի հունիսին Սիրիայի իշխանությունները ՄԱԳԱՏԷ-ի տեսուչներին թույլատրել էին հետազոտել Ալ Քիբարայում ավերված օբյեկտը: Սեպտեմբերի վերջերին ՄԱԳԱՏԷ-ի ղեկավար Մոհամմեդ էլ Բարադեյը հայտարարել էր, որ ենթադրյալ միջուկային ռեակտորի տեղում ճառագայթման հետքեր չեն հայտնաբերվել:

Ասահարան պահանջում է նոր դատ

Ճապոնական «Աում Սինրիկյո» աղանդի առաջնորդ, մահապարտ Սյոկո Ասահարան իրեն կրկին դատելու խնդրագիր է ներկայացրել, հաղորդում է ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ գործակալությունը: Ասահարայի փաստաբանների խոսքերով, նոր դատավարության ընթացքում կներկայացվեն գործի ինչ-ինչ նոր հանգամանքներ, որոնք փաստաբանները չեն մանրամասնել:

«Աում Սինրիկյո» աղանդի անդամները 1995-ի մարտի 20-ին Տոկիոյի մետրոյում զարին թունավոր գազ էին տարածել: Այդ ահաբեկչության հետեւանքով զոհվել էր 12 մարդ, տուժել էին մոտ 5000 ուղեւորներ եւ մետրոպոլիտենի աշխատակիցներ: Սյոկո Ասահարան եւ ահաբեկչությանը մասնակցած նրա մերձավորագույն կողմնակիցները ձերբակալվել էին եւ դատվել 1996-ին:

2004 թվականին դատարանը Ասահարային մեղավոր էր ճանաչել մետրոյում ահաբեկչության կազմակերպման եւ 12 այլ հանցագործությունների մեջ եւ նրան դատապարտել էր մահվան: Սակայն դատավճիռը գանգատարկվել է այն հիման վրա, թե դրա ընդունման պահին Ասահարան եղել է անմեղսունակ: Հոգեբուժական բազմաթիվ փորձաքննություններից հետո դատարանը այնուամենայնիվ որոշել էր, որ դատավճիռը կարող է ի կատար ածվել: 2006-ի սեպտեմբերի 15-ին Ճապոնիայի գերագույն դատարանը վերջնական վճիռ էր կայացրել Սյոկո Ասահարայի գործով, ուժի մեջ թողնելով կախաղանի միջոցով մահապատժի ենթարկելու դատավճիռը:

Բուշ-Օբամա հանդիպում Սպիտակ տանը

Բուշի վարկանիշն իջել է 24 տոկոսի

Ներկայիս նախագահ Ջորջ Բուշի հրավերով նորընտիր նախագահ Բարաք Օբաման երեկ Սպիտակ տուն է այցելել ընտրվելուց հետո իր առաջին պաշտոնական հանդիպումն անցկացնելու: Ֆրանսպրեսը հաղորդում է, որ Օբաման Վաշինգտոն է ժամանել Չիկագոյից, իր կնոջ՝ Միշել Օբամայի ուղեկցությամբ, որը եկել էր ամուսնու հետ իրենց ապագա նստավայրը դիտելու: Ջորջ Բուշի պաշտոնավարման ժամկետն ավարտվում է հունվարին: Նա հյուրերին դիմավորել է Սպիտակ տան մոտ: Գործող եւ նորընտիր նախագահները մոտ մեկ ժամ զրուցել են նախագահական աշխատասենյակում: Այդ ընթացքում Լորա Բուշը Միշել Օբամային ցույց է տվել Սպիտակ տան զանազան հարկաբաժինները՝ սենյակները, խոհանոցը եւ այլն: Բուշի եւ Օբամայի հանդիպումից հետո որեւէ պաշտոնական հաղորդագրություն չի հրապարակվել, սակայն հայտնի է, որ նրանք քննարկել են նախագահական լիազորությունների փոխանցման, ինչպես նաեւ Իրաքի պատերազմի եւ համաշխարհային ֆինանսական ճգնաժամի հարցեր:

RFI ռադիոկայանի տեղեկությունների համաձայն, Օբաման Բուշին խնդրել է մինչեւ իշխանափոխության օրը՝ 2009-ի հունվարի 20-ը, չընդունել այնպիսի որոշումներ, որոնք ինքը հետագայում ստիպված կլինի չեղյալ հայտարարել:

Միաժամանակ հաղորդվում է, որ գործող նախագահ Ջորջ Բուշի վարկանիշն իջել է աննախադեպ ցածր մակարդակի: Նոյեմբերի սկզբներին ԱՄՆ-ում անցկացված հանրային հարցման տվյալների համաձայն, ներկայումս Բուշի աշխատանքից լիովին գոհ է ամերիկացիների միայն 24 տոկոսը: Հարցման մասնակիցների 76 տոկոսը հայտարարել է, որ Բուշը չի կարողանում կատարել պետության ղեկավարի պարտականությունները:

Ավելի վաղ ԱՄՆ նախագահներից ամենացածր վարկանիշ էր ունեցել Հարրի Թրումենը, որի աշխատանքից 1952-ի հունվարին դժգոհել էր ամերիկացիների 67 տոկոսը:

Ինչ վերաբերում է նորընտիր նախագահ Բարաք Օբամային, CNN-ը մեջբերում է հանրային հարցման տվյալները, որոնց համաձայն, ամերիկացիների 2/3-ը դրականորեն է գնահատում ընտրվելուց հետո Օբամայի ձեռնարկած գործողությունները: ԱՄՆ-ի բնակիչների 3/4-ը վստահ է, որ Օբաման կդառնա լավ նախագահ:

8-ամյա ամերիկացին մեղադրվում է հոր եւ նրա գործընկերոջ սպանության մեջ

Արիզոնայի նահանգում երեկ դատարան է ներկայացել 8-ամյա մի տղա, որը մեղադրվում է հոր եւ նրա գործընկերոջ սպանության մեջ: «USA Today» թերթը հաղորդում է, որ կասկածյալին դատարան են տարել ձեռնակապերով:

Նահանգի Սենթ Ջոնս քաղաքում, որտեղ ապրում էր տղան, երկուշաբթի օրը տեղի է ունեցել նրա հոր՝ 29-ամյա Վինսենթ Ռոմերոյի թաղումը: Մյուս սպանվածի՝ 39-ամյա Թիմոթի Ռոմանսի թաղման մասին չի հաղորդվում: Քննության տվյալների համաձայն, Ռոմերոյի որդին երկու տղամարդկանց գնդակահարել է հրացանով: Դատավոր Մայքլ Ռոկան կարգադրել է, որ դատապաշտպանը ամենասեղմ ժամկետում փորձագետ գտնի տղայի հոգեկան վիճակի վերաբերյալ վկայություն տալու համար: Հակառակ դեպքում փորձաքննությունը կանցկացնի մեղադրող կողմի փորձագետը:

Արիզոնայի օրենքների համաձայն, քրեական մեղադրանքներ կարող են ներկայացվել 8 տարին լրացած անձանց: Տղան մեղադրվում է կանխամտածված երկու սպանության մեջ: Սենթ Ջոնսի կաթոլիկ հոգեւորական Ջոն Փոլ Սոտերը Ասոշիեյթեդ Պրես գործակալության թղթակցին պատմել է, որ հանգուցյալ Ռոմերոն ինքն էր որդուն սովորեցրել զենք օգտագործել: Սպանվածը մոլի որսորդ էր:

Տեղական ոստիկանությունում կարծում են, որ երեխան մանրակրկիտ ծրագրել է հանցագործությունը: Քննիչները փորձում են պարզել, թե տղան ենթարկվե՞լ է արդյոք կենցաղային բռնության: Հայտարարված է, որ երեխաների պաշտպանության նահանգային մարմիններում տղայի առնչությամբ որեւէ բողոք չի ստացվել: Դրա հետ մեկտեղ ոստիկանությունը ավելի վաղ հաղորդել էր, որ ընտանիքում առկա է եղել բռնություն: Հաղորդվել էր, որ կասկածյալը եղել է հոր հովանավորության տակ, իսկ մայրը, որը երկուշաբթի օրը տղայի հետ դատարան ներկայացավ, ապրել է ուրիշ նահանգում: Ռոմերոն կրկին ամուսնացել էր, եւ տղան ունի խորթ մայր:

ԱԶԳ

Մշակույթ

Էդուարդ Շախիկյան. «Կարեւորն այն է, որ քանդակներս գտնեն իրենց տեղը»

Հայկական դրամի 15-ամյակի կապակցությամբ Կենտրոնական բանկի դիմաց նախատեսվում է տեղադրել դրամին նվիրված ու դրամը խորհրդանշող բրոնզե արձան: Նախօրոք հայտարարված մրցույթում լավագույնն է ճանաչվել քանդակագործ, նկարիչների միության անդամ **Էդուարդ Շախիկյանի** էսքիզը: «Գաղափարը ծնվեց երկար մտորումների արդյունքում: Շուրջ 13 օր մինչեւ լույս մտածել եմ: Եվրոն, դոլարն ունեն իրենց խորհրդանշող տարբերանշանը: Հուսով եմ, որ երկու «Դ»-երի ներկայացումն էլ կդառնա հայկական դրամի տարբերանշանը», ասաց քանդակագործը:

Մեր երկրի Եվրոխորհրդի անդամ դառնալու կապակցությամբ եւ Ստրասբուրգում մշտական ներկայացուցչություն ունենալուց հետո հենց Էդուարդ Շախիկյանը քանդակեց Հայաստանը ներկայացնող «Թամադա» արձանը, որը տեղադրվեց Ստրասբուրգում եւ դարձավ Հայաստանի խորհրդանիշը: Հայրենիքում, սակայն, քանդակագործն առավել հայտնի է Մոսկովյան պուրակում տեղադրված արձանով, որը ներկայացնում է նարդի խաղացողի կերպարը:

Քանդակի մտահղացումը «Կուրաժ» պրոդյուսերական կենտրոնինն է, իրագործումը՝ «Երեւան» ամսագրինը: «Արձանը շատ սիրվեց ժողովրդի կողմից: Մարդիկ գալիս, նկարվում են արձանի հետ. սա խոսում է այն մասին, որ քանդակն ընդունվել է», նշեց քանդակագործը: Արձանի ճանաչումը ոգեւորում է նրան, սակայն միաժամանակ դժգոհում է անփույթ վերաբերմունքից. մի քանի ամիս առաջ նարդի խաղացողի ձեռքն էին ջարդել:

Նման ոճի քանդակներ քաղաքում եւ հատկապես այգիներում քիչ են: «Ջուր ծախող տղայի արձանից հետո տեղադրվեց միայն «Տղամարդիկ» քանդակն ու նարդի խաղացողը: Այժմ ես նորից պատվեր ունեմ, աշխատում եմ «Բիթլզների» արձանի վրա», ասաց Էդուարդ Շախիկյանը:

«Կուրաժ» պրոդյուսերական կենտրոնը եւս մտադիր է ընդլայնել այգիներում տեղադրվող արձանների քանակը: Շարքը կշարունակի դանակ-մկրատ սրողի, լավաշ թխողի, արեւածաղիկ վաճառող տատիկի, քոչարի պարողների արձանը, ինչպես նաեւ Կարապի լճի մոտ կտեղադրվի կարապին կերակրող երեխայի արձանը: «Արձաններն այնպես են քանդակվելու, որ մարդիկ կարողանան լուսանկարվել նրանց հետ: Օրինակ՝ Քոչարի պարողների արձանը 4 հոգուց է բաղկացած լինելու, 3-ը մի կողմում, 4-րդը մի փոքր հեռու, որպեսզի մեջտեղը կանգնեն եւ նկարվեն: Այս քանդակները, սակայն, դեռեւս էսքիզի տեսքով են», նշեց քանդակագործը:

Հայկական դրամի խորհրդանիշը

Մեծ գործեր քաղաքում քանդակագործը դեռեւս չունի: Սակայն նախատեսում է քանդակել «Թատրոն» արձանը, որը կտեղադրվի դրամատիկականի առջեւ: «Այս քանդակը 2,5-3 մետր երկարություն է ունենալու: Նոր ոճի արձան է լինելու, կներկայացվեն շեքսպիրյան հագուստներով 2 կերպար՝ տղամարդու եւ կնոջ դիմակներով», ասաց քանդակագործը: Գաղափարը, սակայն, առայժմ մնում է թղթի վրա: «Արմեն Խանդիկյանը շատ էր հավանել էսքիզը, քաղաքապետարանի հանձնաժողովի կողմից էլ հաստատվել է, սակայն ո՛չ թաղապետարանը, ո՛չ էլ քաղաքապետարանը քանդակման եւ տեղադրման համար գումար չեն հատկացրել», նշեց քանդակագործը:

Քանդակագործությունը Էդուարդ Շախիկյանի միակ տարերքը չէ: Երկար տարիներ երգում է կապելլայում: Անգամ քանդակել է մաեստրո Հովհաննես Չեքիջյանի կիսանդրին, որը գտնվում է Տրետյակովյան թանգարանում: Այսօր քանդակագործը միայն մեկ ցանկություն ունի. «Կոչումներն ինձ չեն հետաքրքրում: Կարեւորն այն է, որ քանդակներս գտնեն իրենց տեղը»:

ՌՈՒԶԱՆ ԲԱՂԱՅԱՆ

«Եգիպտուհին» եւ «Փայտե մարդուկը»

Սարգիս Թոսունյանի նոր քանդակները

«Բացօթեայ ցուցադրութիւնն ալ իր առաւելութիւններն ունի. նախ՝ բնական նիւթերը աւելի հնչեղ են բաց երկինքին տակ: Իսկ եթէ երկինքն ալ աստղազարդ կտաւի է նման, ու ծովը կը ձայնակցի բնական այդ համանուագին, գեղեցկութիւնը անձեռակերտ է, քանզի բնութեան եւ արուեստի միաձուլումը սքանչելի է: Մէկ առաւելութիւնն ալ այն է, որ կրնաս դիտել բացումն ազդարարելէն առաջ», գրում է անկախ լրագրող **Անժիկ Հակոբյանն** Ալեքսանդրիայից (Եգիպտոս), որտեղ հավատարիմ մնալով իր ավանդույթին, տեղի հրաշակերտ գրադարանը կրկին միջազգային ցուցահանդես է կազմակերպել (թեման՝ ազատ, նյութը՝ բնական), որին դարձյալ իր մասնակցությունն է բերել մեր հայրենակից Սարգիս Թոսունյանը:

Նա այս անգամ ընտրել է փայտը «իր բոլոր հմայքներով ու անհնազանդութիւններով»: Կերտել է մի մարդու, որն աշխարհի ամեն հոգս ու բեռը շալակն առած, վախվորած, դիտում է շուրջը: Նա շիտակ, ազնիվ մարդ է, բայց կաշկանդված ու թերագնահատված: Ազատության է ձգտում, հազար ու մի երազ ունի, բայց մի կողմից օրենքն է արգելքներ դնում, մյուս կողմից՝ ընտանիքն ու շրջապատը, նաեւ բարքերն են կաշկանդում: Եվ մարդուկը մնում է միայնակ՝ դեմ առ դեմ իր խղճի հետ, որն «ամենազորավոր աքցանն է»: Սարգիս Թոսունյանի կերտածն այս փխրուն հոգով, անտեսված մարդուկն է, որ պահպանում է իր արժանապատվությունը:

Նա արդեն 3-րդ անգամ է մասնակցում գրադարանի միջազգային գիտաժողովին՝ իտալացի, հույն, սերբ, չին, թուրք եւ եգիպտացի իր գործընկերների հետ, եւ արժանանում հատուկ ուշադրության, պատիվ բերելով ոչ միայն իրեն եւ եգիպտահայությանը մասնավորապես, քանի որ ամբողջ նրա գործերը դասվում են երկրի բարձրարվեստ աշխատանքների թվին:

Նրա մեկ այլ ստեղծագործությունը՝ նազենի «Եգիպտուհին» այսուհետեւ զարդարելու է Կահիրեի միջազգային օդանավակայանի մեծ սրահներից մեկը, դիմավորելու ու ճանապարհ է դնելու երկիր մտնող ու երկրից դուրս եկող ճամփորդներին:

Այսօր Եգիպտոսում չկա արձանագործության խոշոր մի ձեռնարկ, որը կայանա առանց Սարգիս Թոսունյանի մասնակցության: Նրա ոճն ու ձեռագիրը ծանոթ է բոլորին եւ գնահատված: Մինչ այժմ օգտագործել էր մարմարը, բրոնզը, ալյումինը, գրանիտը: Այժմ դրանց ավելանում է նաեւ փայտը:

Նորանոր ստեղծագործական հաջողություններ, անմար եռանդ ու երեւակայության փայլուն ճախրանքներ սիրելի արվեստագետին:

Հ. ՕՀԱՆԿՅԱՆ

ՇՆՈՐՀԱՆԴԵՍ

Փիթեր Բալաքյանի նոր «Լույսի տխուր օրեր» գիրքը հայերեն

«Լույսի տխուր օրեր» գիրքը Փիթեր Բալաքյանի հեղինակածն է, որ երեկ շնորհանդեսով ներկայացվեց Հայաստանի գրողների միությունում: Ամերիկահայ, անգլագիր գրողի Հայոց ցեղասպանությանը նվիրված ժողովածուն լույս է տեսել Երեւանում, բանաստեղծ Արտեմ Հարությունյանի թարգմանությամբ:

«Հաճախ չի պատահում, որ ներկայացնում ենք Փիթեր Բալաքյանին, որն արդի ամերիկյան գրականության նշանավոր ներկայացուցիչներից է: Մի քանի տարի առաջ մենք նրա «Ճակատագրի սեւ շունը» գիրքը, դարձյալ Արտեմ Հարությունյանի թարգմանությամբ, հրատարակել ենք: Այդ ժողովածուի շնորհանդեսին իր ընտանիքի անդամների հետ ԱՄՆ-ից մասնակցելու էր եկել ինքը՝ հեղինակը», տեղեկացրեց Հայաստանի գրողների միության նախագահ **Լեւոն Անանյանը**: Նա նաեւ փաստեց, որ վերջերս Միացյալ Նահանգներում անգլերեն հրատարակվել է Փիթեր Բալաքյանի դարձյալ նույն թեմային վերաբերող «Այրվող Տիգրիսը» վեպը ու հիշեցրեց, որ այդ թեման անցնում է նրա ամբողջ ստեղծագործության միջով, եւ նրա, ինչպես եւ բոլորիս, համար ցեղասպանությունը դառնում է արդիական խնդիր, այսօրվա ու վաղվա թեման:

ՀԳՄ նախագահը, թարգմանությունը գնահատելով փայլուն, բնագրին համարժեք, տեղեկացրեց, որ եկող տարի Լոս Անջելեսում կայանալիք օտարագիր հայ գրողների համաժողովին ներկա թարգմանությունը կներկայացվի եւ, ըստ էության, համաժողովի նախապատրաստական աշխատանքներից է:

Շնորհանդեսի ավարտին ներկաները **Գայանե Սամվելյանի** ընթերցմամբ լսեցին «Լույսի տխուր օրերը» գրքից հատվածներ:

ՆՈՒՆԵ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ

«Ոսկե ծիրանը»՝ կինոդպրոցի ստեղծման հիմքերում

«Ոսկե ծիրան» գրասենյակը Սեւծովյան ավազանի եւ Կովկասյան տարածաշրջանի համագործակցության երկրների հետ համատեղ կստեղծի կինոդպրոց: Նպատակը երիտասարդ ռեժիսորների համար դասընթացներ կազմակերպելն է: Դրանք ուղղված կլինեն ռեժիսորների մասնագիտական որակները բարձրացնելուն եւ համագործակցության համար շփման դաշտ ստեղծելուն: Կինոդպրոցում վարպետության դասեր կանցկացնեն Ատոմ Էգոյանը, Վիմ Վենդերսը, Յոս Ստելինգը:

«Ոսկե ծիրան» գրասենյակի հրավերով իրանցի կինոռեժիսոր Աբբաս Քիառոստամին նոյեմբերի 11-17-ը Երեւանում կանցկացնի workshop, որին կմասնակցեն Հայաստանից, Իրանից, Վրաստանից եւ Թուրքիայից ժամանած երիտասարդ ռեժիսորներ: 35 տարվա ընթացքում կինոռեժիսորը նկարահանել է գեղարվեստական, գիտահանրամատչելի, լիամետրաժ, վավերագրական եւ այլ ժանրի ֆիլմեր, որոնք արժանացել են հանդիսատեսի եւ քննադատների հիացմունքին: Կազմակերպիչների վկայությամբ այսօրինակ հանդիպումները նշանավոր կինոռեժիսորների հետ կարեւոր նշանակություն ունեն. «Հանդիպումների ժամանակ հնչեցված հարցերի պատասխանները նրանք չեն կարողանա գտնել ոչ մի գրքում»:

Սա «Ոսկե ծիրան» գրասենյակի երկրորդ նմանատիպ նախաձեռնությունն է՝ այս տարվա հուլիսին «Ոսկե ծիրան» կինոփառատոնի ժամանակ Ատոմ Էգոյանը երիտասարդ ռեժիսորների հետ փոքրիկ ֆիլմ նկարահանեց:

Հ. Հ.

«Մեկ քառակուսի մետր» փառատոնի մեկնարկը

Այսօր ՆՓԱԿ-ում կմեկնարկի «Մեկ քառակուսի մետր» 3-րդ ամենամյա թատերական փառատոնը, որը կազմակերպիչներն անվանում են թատրոն առանց թատրոնի: Նպատակն է աջակցել արդի արվեստով հետաքրքրվող երիտասարդ դերասաններին եւ ռեժիսորներին: Փառատոնի գլխավոր նախապայմանն ու որոշիչ դրույթն այն է, որ բոլոր ներկայացումները չեն հատելու մեկ քառակուսի մետրի սահմանը:

«Այդ սահմանափակումը ստեղծագործական որոշակի խթան է՝ ուրույն մոտեցում ցուցաբերելու, ոչ ընդունված կերպով արտահայտվելու համար: Թեմատիկ առանձնահատկություն չկա: Հեղինակները արտահայտում են իրենց անհանգստությունները տեղի ունեցող իրադարձությունների վերաբերյալ: Հետաքրքրական է հատկապես այն առումով, թե այդ փոքրիկ քառակուսին դերասաններն ինչպես են օգտագործում իրենց խռովքներն արտահայտելու համար», «**Ազգի**» հետ զրույցում ասաց փառատոնի կազմակերպիչ **Վահրամ Ալիխանյանը**:

Փառատոնի օրերին տեղի կունենան Արտյոմ Դավթյանի «Մահ, կյանք, սեր», Անի Հարությունյանի «Երեք նվեր», պարիկ բեմադրիչ Ալի Անսարի «Վերածնունդ» եւ այլ ներկայացումների պրեմիերաներ: Երիտասարդների ստեղծագործությունները գնահատելու են հենց մասնակիցները: Ներկայացումներից հետո քվեարկությամբ կընտրվի լավագույն բեմադրությունը, որը կարժանանա «Հեղինակային ձայն» դիպլոմին:

Հ. Հ.

Կանադան առանց դիմանկարի պատկերասրահի

Համաշխարհային տնտեսական ճգնաժամի արդյունք է Կանադայի կառավարության որոշումը՝ Դիմանկարի ազգային պատկերասրահի կառուցումը անորոշ ժամանակով հետաձգելու մասին: 84 միլիոն դոլար արժեցող նախագիծը մշակվում էր 2001 թվականից, սակայն քաղաքը, որտեղ պետք է կառուցվեր պատկերասրահը, ընտրված չէր՝ տարակուսանքը Օտտավան, Քալգարին, Էդմոնտոնը ընտրելու մեջ էր: Կառուցվելիք պատկերասրահում ցուցադրվելու են ավելի քան 20 հազար դիմանկար, գրաֆիկական եւ լուսանկարչական աշխատանքներ, որոնք ներկայում պահպանվում են Գատինո եւ Քվեբեկ քաղաքների պետական արխիվներում:

Մինչ պատկերասրահի կառուցումը հետաձգելու որոշում կայացնելը երկրի կառավարությունը, ինչպես տեղեկացնում են ռուսական լրատվամիջոցները, 38 միլիոն դոլարով կրճատել էր արվեստին առնչվող ծրագրերի ֆինանսավորումը:

Ն. Պ.

Հայ բռնցքամարտիկների հաղթական օրը

Լիվերպուլում շարունակվող բռնցքամարտի Եվրոպայի առաջնության հերթական օրը շատ հաջող էր հայ բռնցքամարտիկների համար: 1/8 եզրափակիչ երեք մենամարտերում էլ մեր հավաքականի ներկայացուցիչները հաղթանակ տոնեցին:

Իրենց երկրորդ հաղթանակները տարան Էդուարդ Համբարձումյանն ու Ցոլակ Անանիկյանը: Համբարձումյանը մինչեւ 64 կգ քաշային կարգում 6-3 հաշվով պարտության մատնեց լիտվացի Էգիդիյուս Կավալիաուսկասին, իսկ Անանիկյանը (91 կգ) առավելության հասավ լիտվացի մեկ այլ բռնցքամարտիկ Վիտալիուս Սուբացիուսի նկատմամբ (8-3): Եթե նրանց հաջողվի հաղթահարել նաեւ քառորդ եզրափակիչի արգելքը, ապա նվազագույնն իրենց համար կապահովեն բրոնզե մեդալը: Համբարձումյանը քառորդ եզրափակիչում կմրցի Գերմանիան ներկայացնող Վյաչեսլավ Կերբերի հետ: Վերջինս 1/8 եզրափակիչում հաղթել էր Ռումինիան ներկայացնող Բորիս Կասալինիսին (7-2): Ցոլակի մրցակիցը կլինի ուկրաինացի Դենիս Պոյցուկան, որը պարտության էր մատնել խորվաթ Ստեփան Վուգդելիջային (14-1):

Եվրոպայի առաջնությունում իր առաջին մենամարտն անցկացրեց Անդրանիկ Հակոբյանը (75 կգ), որը նախորդ փուլում ազատ էր: Նրա մրցակիցը լեհ Դարիուշ Սեկն էր: Մենամարտն անցավ համառ մրցապայքարում եւ ավարտվեց հայ բռնցքամարտիկի նվազագույն առավելությամբ (5-4): Քառորդ եզրափակիչում նրա մրցակիցը կլինի իռլանդացի Իմոն Օ՛Քեյնը: Վերջինս 1/8 եզրափակիչում պարտության էր մատնել թուրք Ադեմ Կիլիցիին (7-6):

Վահանյանը քույլ հանդես եկավ

Ալմաթիում անցկացված կայծակնային շախմատի աշխարհի առաջնությունում անհաջող խաղաց Ռաֆայել Վահանյանը: Աշխարհի չեմպիոնի տիտղոսը վիճարկող 16 շախմատիստների մեջ Վահանյանը 5,5 միավորով զբաղեցրեց 13-րդ տեղը:

Շրջանաձեւ մրցակարգով անցկացված մրցաշարը Վահանյանը սկսեց Գատա Կամսկու հետ կնքած հաշտությամբ: Այնուհետեւ նա չորս անընդմեջ պարտություն կրեց՝ զիջելով Բորիս Գելֆանդին, Ալեքսանդր Գրիշչուկին, Շահրիյար Մամեդյարովին ու Մուրթազ Կալգազեեւին: Միայն 6-րդ տուրում հայ շախմատիստն առաջին հաղթանակը տոնեց՝ առավելության հասնելով Կրիշնան Սասիկիրանի նկատմամբ: Նա հաղթեց նաեւ Բասեմ Ամինին, Սերգեյ Ռուբլյովսկուն ու Թեյմուր Ռաջաբովին, ոչ-ոքի ավարտեց պարտիաները Պերես Դոմինգուեսի եւ Վլադիսլավ Տկաչովի հետ: Իսկ ահա Յուդիթ Պոլգարին, Վասիլի Իվանչուկին եւ Ալեքսանդր Մորոզեւիչին Վահանյանը պարտվեց:

Աշխարհի չեմպիոն հռչակվեց կուբացի գրոսմայստեր Լենյեր Դոմինգեսը, որը 15 հնարավորից 11,5 միավոր վաստակեց: Նրան կես միավոր զիջեց ուկրաինացի Վասիլի Իվանչուկը: Բրոնզե մեդալը նվաճեց Պյոտր Սվիդլերը, որը 10 միավոր վաստակած Ալեքսանդր Գրիշչուկին գերազանցեց լրացուցիչ գործակիցների:

Մրցակարգով աշխարհի առաջնության բոլոր մասնակիցներն էլ դրամական պարգեւների արժանացան: Ռաֆայել Վահանյանը, ինչպես նաեւ 14-16-րդ տեղերը զբաղեցրած շախմատիստները պարգեւատրվեցին 5 հազարական շվեյցարական ֆրանկով: Իսկ աշխարհի չեմպիոնը ստացավ 80 հազար շվեյցարական ֆրանկ: Արծաթե մեդալակիրը պարգեւատրվեց 50 հազարով, բրոնզե մրցանակակիրը՝ 30 հազարով:

Վետերան շախմատիստների մրցավեճն ավարտվեց

Գերմանիայի Բադ Ցվիշենան քաղաքում ավարտվեց վետերան շախմատիստների աշխարհի 18-րդ առաջնությունը: Տղամարդկանց մրցաշարում չեմպիոնի տիտղոսն էին վիճարկում 302 շախմատիստներ, կանանց մրցավեճին մասնակցում էին 35 շախմատիստուհիներ:

Հայաստանը ներկայացնող Էդուարդ Մնացականյանը ավարտական երկու տուրերում վաստակեց ընդամենը կես միավոր: 10-րդ տուրում նա պարտվեց Վիկտոր Ստրեկալովսկուն, իսկ ավարտական պարտիան Միխայիլ Դավիդովի հետ ավարտեց ոչ-ոքի: 11 տուրում Մնացականյանը վաստակեց 6 միավոր եւ գրավեց 93-րդ տեղը:

Իսկ չեմպիոնին որոշելու համար հարկ եղավ դիմել լրացուցիչ գործակիցների օգնությանը: Երկու շախմատիստներ՝ ԱՄՆ-ն ներկայացնող Լարի Կաուֆմանն ու ռումինացի Միխայ Շուբան վաստակեցին 9-ական միավոր: 10-րդ տուրում Շուբան ոչ-ոքի խաղաց Ալեքսանդր Զախարովի հետ, իսկ Կաուֆմանը սեւերով հաղթեց Միսո Ցեբալոյին: Վերջին տուրում դերերը փոխվեցին: Այս անգամ Շուբան հաղթեց՝ առավելության հասնելով Ռողոշեյնի նկատմամբ, իսկ Կաուֆմանը հաշտություն կնքեց Զախարովի հետ: Լրացուցիչ գործակիցները հաշվի առնելով, չեմպիոնի տիտղոսին արժանացավ Լարի Կաուֆմանը:

Կանանց մրցապայքարում չեմպիոնուհու տիտղոսը նվաճեց ՖԻԴԵ-ի վարպետ, լատվիացի շախմատիստուհի Տամարա Վիլերտեն: Նա 11 հնարավորից վաստակեց 8 միավոր: Ավարտական երկու պարտիաները Տատյանա Ֆոմինայի եւ Հարիկա Երենսկայի հետ նա ավարտեց ոչ-ոքի: Գալինա Ստրուտինսկայան, Տատյանա Ֆոմինան ու Էսթեր Էպշտեյնը վաստակեցին 7,5-ական միավոր: Լրացուցիչ գործակիցներով արծաթե մեդալը նվաճեց Ստրուտինսկայան, բրոնզը բաժին հասավ Ֆոմինային:

Ուժեղագույնն Ուիլյամսն է

Դոհայում իրենց մրցավեճն ավարտեցին թենիսի կանանց աշխարհի ոչ պաշտոնական առաջնությունը վիճարկող թենիսիստուհիները: Վճռորոշ խաղում ուժերը չափեցին ռուսաստանցի Վերա Զվոնարյովան եւ ամերիկացի Վինուս Ուիլյամսը: Կիսաեզրափակիչում Զվոնարյովան հաղթել էր իր հայրենակցուհի Ելենա Դեմենտեւային (7-6, 3-6, 6-3), իսկ Վինուս Ուիլյամսը պարտության էր մատնել սերբ Ելենա Յանկովիչին:

Եզրափակիչ մրցախաղի միայն առաջին խաղափուլում Զվոնարյովան համառ դիմադրություն ցույց տվեց՝ հաղթելով 7-6 հաշվով: Իսկ ահա մյուս երկու խաղափուլերում ամերիկացի թենիսիստուհին վստահ հաղթանակ տոնեց (6-0, 6-2) եւ շահելով մրցախաղն, արժանացավ գլխավոր մրցանակին:

Կանայք ավարտեցին իրենց մրցավեճը, իսկ Շանհայում ասպարեզ դուրս եկան տղամարդիկ: «Ոսկե խմբում» Նիկոլայ Դավիդենկոն առաջին մրցախաղում հաղթեց ֆրանսիացի Ժո-Ուիլֆրիդ Տսոնգային (6-7, 6-4, 7-6): Հաղթանակով մեկնարկեց նաեւ սերբ Նովակ Ջոկովիչը՝ պարտության մատնելով արգենտինացի Խուան-Մարտին դել Պոտրոյին (7-5, 6-3):

«Կարմիր խմբում» մրցաշարը պարտությամբ սկսեց շվեյցարացի Ռոջեր Ֆեդերերը՝ զիջելով ֆրանսիացի Ժիլ Սիմոնին (6-4, 4-6, 3-6): Ի դեպ, անցած տարի էլ Ֆեդերերը մեկնարկում զիջել էր չիլիացի Ֆեռնանդո Գոնսալեսին: Ֆեդերերը գովեստով է խոսել ֆրանսիացի թենիսիստի մասին՝ հույս հայտնելով, որ իրեն կհաջողվի մտնել կիսաեզրափակիչ: Հաջորդ փուլի ուղեգրի համար պայքարում առաջին միավորը վաստակեց Էնդի Մարեյը՝ հաղթելով Էնդի Ռոդիկին (6-4, 1-6, 6-1):

Հավասար պայքարում

Մակեդոնիայում ընթացող ֆուտբոլի կանանց մրցաշարում Հայաստանի հավաքականն իր երկրորդ հանդիպումն անցկացրեց: Տանտերերի հետ խաղում էլ հաշիվը բացեց Գայանե Կոստանյանը: Սակայն ընդամենը հինգ րոպե անց դաշտի տերերը 11 մ հարվածով վերականգնեցին հավասարակշռությունը: 2 խաղից հետո Հայաստանի եւ Մակեդոնիայի հավաքականները 4-ական միավորով առաջատարներն են: Էստոնիայի եւ Մալթայի հավաքականներն իրենց մրցավեճն ավարտելով ոչ-ոքի (1-1), վաստակել են մեկական միավոր: Վերջին խաղում հայ աղջիկների մրցակիցը կլինի Մալթայի հավաքականը:

Արդյունավետ մեկնարկ

Ինչպես եւ ֆուտբոլում, ֆուտզալի Հայաստանի առաջնության պարգեւներն էլ վիճարկում են 8 թիմեր, որոնք սկսեցին մրցավեճը: Մեկնարկային տուրը բավական արդյունավետ էր. չորս խաղում խփվեց 47 գնդակ: Ամենագոլառատ խաղը «Պոլիտեխնիկ»-«Ավան» հանդիպումն էր, որում դաշտի տերերը հաղթեցին 11-4 հաշվով: Դաշտի տերերից չորս գոլի հեղինակ դարձավ փորձառու Կարեն Միքայելյանը, որը ժամանակին հանդես է եկել ֆուտբոլի ՀՀ առաջնության մասնակից մի քանի թիմերում:

Միակ ոչ-ոքին գրանցվեց «Էրեբունի»-«Թալ Գրիգ» մրցախաղում (5-5): Հետաքրքրական է, որ այդ թիմերը վիճարկել էին ֆուտզալի հանրապետության գավաթը: Հաջողությունն ուղեկցել էր «Էրեբունուն» (5-3), որն էլ նվաճել էր պաստվավոր մրցանակը: Մյուս երկու խաղերում հաղթեցին դաշտի տերերը. «Եվրոպա»-«Ռեմա»՝ 9-2, «Հրազդան»-«Գյումրի»՝ 8-3: Հրազդանցի Վանիկ Ղազարյանը 5 գոլ խփեց ու գլխավորեց լավագույն ռմբարկուների ցանկը:

United Nations Development Programme

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ-18/08/SSA

ՄԱԿ-ի Զարգացման ծրագրի հայաստանյան գրասենյակը հայտարարում է փորձագետների մրցույթ՝ 2009թ. «Մարդկային զարգացման զեկույց»-ի պատրաստման համար, որը նվիրված կլինի Հայաստանում միգրացիայի խնդիրներին եւ գործընթացներին: Պահանջվում է՝

- Միգրացիոն միտումների, գլոբալ անցման եւ մարդկային զարգացման գծով 2 ազգային փորձագետ/թիմի ղեկավար
- Աղքատության, անհավասարության եւ միգրացիայի գծով 2 ազգային փորձագետ
- Միգրացիայի եւ մարդու իրավունքների գծով 2 ազգային փորձագետ
- Տրանսֆերտների եւ սփյուռքի դերի զարգացման գործընթացի գծով 2 ազգային փորձագետ
- Հայաստանում մարդկային զարգացման վերջին միտումների գծով 1 ազգային փորձագետ

Մանրամասն տեղեկություններին կարելի է ծանոթանալ ՄԱԿ-ի հայաստանյան գրասենյակի պահակակետից (Երեւան, Պետրոս Ադամյան 14) կամ **http://www.undp.am/?page=Jobs** ինտերնետային կայքից: Դիմումը կարելի է հանձնել պահակակետում կամ տեղադրել **http://oc.undp.am/?go=vacancies** կայքում: Այն պետք է ընդգրկի ինքնակենսագրություն (CV) եւ նախընտրած բաժնի բովանդակության ու կառուցվածքի համառոտ նկարագիր (1-2 էջի սահմաններում):

Փաստաթղթերի ներկայացման վերջնաժամկետը՝ նոյեմբերի 25-ին, ժամը 18:00

Հարցազրույցի կհրավիրվեն միայն ընտրված թեկնածուները:
Կանանց մասնակցությունը խրախուսվում է:
ՄԱԿ/ՄԱԶԾ-ի հայաստանյան գրասենյակում ծխելն արգելված է:

«Վյուրս» ՍՊԸ-ին անհրաժեշտ են տեխնիկական կրթությամբ եւ սեփական ավտոմեքենաներով վաճառքի խորհրդատուներ՝ Աբովյան, Էջմիածին, Արմավիր, Գյումրի, Հրազդան, Ջարենցավան, Գորիս, Կապան քաղաքներում աշխատելու համար: Ինքնակենսագրություններով ներկայանալ «Վյուրս» ՍՊԸ գրասենյակ՝ Աշտարակի խճուղի 2/2, հեռ.՝ 39 53 47, 39 53 48:

«ՖԼՈՐԵՍ» ԱՃՈՒՐԴԻ ՏՈՒՆ ՍՊԸ-ն «Ադամանդ» ԵԱՀ բորսայի հարթակում կազմակերպում է «Հայէկոնոմբանկ» ԲԲԸ-ի կողմից ներկայացված գույքի աճուրդային վաճառքը՝

1. Ավտոտնակ, ընդհ. մակերեսը 37,8 քմ:

Հասցե՝ ՀՀ, ք. Երեւան, Կենտրոն համայնք, Զաքիյան փող., թիվ 8 շենքի բակում:

Մեկնարկային գինը՝ 8.000.000 դրամ:

Աճուրդի փուլերը՝ դասական, այնուհետեւ հոլանդական եղանակով 12.12.2008 թ.-ից յուրաքանչյուր աշխատանքային օր ժ. 13.00, մինչեւ 30.05.2009 թ.-ը՝ Երեւան, Ազատամարտիկների 6/1 հասցեում: Տեղեկությունների համար դիմել՝ հեռ. 56-31-15, 56-52-28:

Հայտարարություն

Նոյեմբերի 18-ին, ժամը 11:00-ին ՀՀ բնապահպանության նախարարությունը, «Պ.Շ.Ս.Վ.Ս.» ՍՊԸ, Գյումրու քաղաքապետարանը կազմակերպում են հասարակական լսումներ Գյումրի քաղաքի Տեր-Գաբրիելյան փողոցի հարեւանությամբ կառուցվող «Պ.Շ.Ս.Վ.Ս.» ՍՊԸ ԱԳԼՃ կայանի շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության վերաբերյալ: Նախագծային փաստաթղթերին կարելի է ծանոթանալ ք.Երեւան, Կոմիտաս 29 հասցեում:

Հայտարարություն

Նոյեմբերի 19-ին, ժամը 11:00-ին ՀՀ բնապահպանության նախարարությունը, «Միացյալ Գրուպ» ՍՊԸ, Աջափնյակի թաղապետարանը կազմակերպում են հասարակական լսումներ ք. Երեւանի Աջափնյակ համայնքի Հալաբյան 20 հասցեում նախատեսվող «Տաքսիկ» ՍՊԸ բազմաբնակարան բնակելի շենքի շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության վերաբերյալ: Նախագծային փաստաթղթերին կարելի է ծանոթանալ ք.Երեւան, Կոմիտաս 29 հասցեում:

Կայուն զարգացման բյուջե

ՀՀ ԱԺ մշտական հանձնաժողովներում ավարտվել են 2009 թ. ՀՀ պետական բյուջեի նախագծի քննարկումները, եւ խորհրդարանը ձեռնամուխ է եղել քառօրյա նիստերում բյուջեի նախագծի քննարկմանը:
Ստորեւ ներկայացվում է կարեւորագույն այդ փաստաթղթում ներառված՝ հանրությանն առավել հետաքրքրող որոշ ոլորտների վերաբերյալ հաճախ տրվող հարցերի պատասխանները:

Ինչո՞վ է առանձնահատուկ 2009թ.-ի բյուջեն:

ՀՀ 2009թ. պետական բյուջեն, լինելով հստակ սոցիալական ուղղվածության բյուջե (կրթություն, առողջապահություն, սոցիալական ապահովություն), այնուամենայնիվ, կարելի է անվանել կայուն զարգացման բյուջե, քանի որ նախորդ տարվա նկատմամբ բոլոր ոլորտներում էլ նախատեսվում է հատկացումների զգալի աճ:

Որքա՞ն է նախատեսվում հատկացնել կրթության ոլորտին:

Կրթության ոլորտում պետական բյուջեից ներդրումները (առանց կրթության ոլորտի պետական կառավարման ծախսերի) 2009 թվականին ծրագրվել են 126.4 մլրդ դրամի չափով կամ 2008 թվականի համեմատ 23.0 մլրդ դրամով (22.2%-ով) ավելի:

Ծրագրված բյուջետային ծախսերի աճը ի՞նչ զարգացում կապահովի կրթության ոլորտում:

Այն հանրակրթական բնագավառում հնարավորություն կընձեռի բարձրացնել մանկավարժական, վարչական, ուսումնաօժանդակ եւ տնտեսական անձնակազմի միջին ամսական աշխատավարձը, ինչի արդյունքում 2009 թ. մանկավարժների հաշվարկային միջին ամսական աշխատավարձը (1 դրույքի հաշվով, ներառյալ լրացուցիչ վարձատրությունները) կհասցվի 116.3 հազ. դրամի (ներկայիս մոտ 89.6 հազ. դրամի դիմաց), վարչական անձնակազմի միջին ամսական աշխատավարձը՝ 176.1 հազ. դրամի (ներկայիս մոտ 136.0 հազ. դրամի դիմաց):

Կրթության բնագավառում հիմնական գերակայություն է համարվում հանրակրթության ոլորտը, որին 2009 թվականի պետական բյուջեի նախագծով (հանրակրթական, երաժշտական եւ երեկոյան դպրոցներում ուսուցում) նախատեսվել է 71012.9 մլն դրամ: Հանրակրթության ոլորտում շարունակում է կարեւոր տեղ զբաղեցնել հատուկ կրթության համակարգը, որի գծով ծախսերը ՀՀ 2008 թվականի ճշտված պետական բյուջեի համապատասխան ցուցանիշի նկատմամբ աճել են 960.9 մլն դրամով կամ 25.9 տոկոսով: Եկող տարվա բյուջեով զգալի միջոցներ են նախատեսվել նաեւ «Նախնական մասնագիտական (արհեստագործական) կրթություն» դասի, Միջին մասնագիտական կրթություն» դասի, «Բարձրագույն կրթության» գծով եւ ոլորտի մի շարք այլ ծրագրերի մասով:

Որքա՞ն է նախատեսվում հատկացնել առողջապահության ոլորտին:

Առողջապահության ոլորտում պետական բյուջեից ներդրումները (առանց առողջապահության ոլորտի պետական կառավարման ծախսերի) 2009 թ. ծրագրվել են 64.9 մլրդ դրամի չափով կամ 2008 թվականի համեմատ 11.5 մլրդ դրամով կամ 21.1%-ով ավելի:

Նախատեսվա՞ծ է արդյոք անվճար առաջնային բուժօգնության տրամադրում:

Ամբուլատոր-պոլիկլինիկական անվճար բուժօգնության ծավալներում կընդգրկվի ամբողջ բնակչությունը՝ անկախ տարիքից եւ սոցիալական վիճակից, բացառությամբ ստոմատոլոգիական բուժօգնությունից, որն անվճար է նախատեսվում միայն բնակչության սոցիալապես անապահով խմբերում ընդգրկվածների, մինչեւ 8 տարեկան երեխաների, 65 տարեկան եւ ավելի բարձր տարիքի անձանց, ինչպես նաեւ 12 տարեկան երեխաների համար:

Բուժօգնություն իրականացնող հաստատություններում սպասվու՞մ է արդյոք բժշկական անձնակազմի աշխատողների աշխատավարձերի աճ:

Նախատեսվում է առաջնային (ամբուլատոր-պոլիկլինիկական) բուժօգնություն իրականացնող բուժհաստատություններում բժշկական անձնակազմի աշխատողների հաշվարկային միջին ամսական աշխատավարձը հասցնել մինչեւ 92.4 հազ. դրամ, իսկ միջին բուժանձնակազմի աշխատողների հաշվարկային միջին ամսական աշխատավարձը՝ 59.2 հազ. դրամ: Հիվանդանոցային բուժօգնություն իրականացնող բուժհաստատություններում բժշկական անձնակազմի աշխատողների հաշվարկային միջին ամսական աշխատավարձը նախատեսվում է հասցնել մինչեւ 66.4 հազ. դրամ, իսկ միջին բուժանձնակազմի աշխատողների հաշվարկային միջին ամսական աշխատավարձը՝ մինչեւ 52.0 հազ. դրամ:

Նախատեսվա՞ծ է արդյոք թոշակների եւ նպաստների բարձրացում:

Ընտանեկան նպաստի համակարգում նպաստառու ընտանիքներին տրվող միջին ամսական նպաստի չափը կկազմի 23.6 հազ. դրամ՝ աճելով 12.0%-ով: Երրորդ եւ ավելի երեխա ծնվելու կապակցությամբ՝ 2009 թ. յուրաքանչյուր երեխայի համար միանվագ նպաստի չափը կկազմի 430 հազ. դրամ կամ 43.3%-ով ավելի, քան 2008 թ.-ին: Կենսաթոշակների գծով 2009թ. նախատեսվել է 181.8 մլրդ դրամ հատկացում, ինչը նախորդ տարվա համեմատ ավելի է 14.8%-ով: Աշխատանքային կենսաթոշակի միջին ամսական չափը 2009 թվականին կկազմի 25.5 հազ. դրամ՝ աճելով մոտ 17.0%-ով: Սպայական անձնակազմին եւ նրանց ընտանիքների անդամներին տրվող կենսաթոշակի միջին ամսական չափը 2009 թվականին կկազմի շուրջ 47.0 հազ. դրամ, իսկ շարքային անձնակազմին եւ նրանց ընտանիքների անդամներին տրվող միջին ամսական կենսաթոշակը՝ շուրջ 20.0 հազ. դրամ:

Շարունակվելո՞ւ է արդյոք նախկին ԽՍՀՄ խնայբանկի ՀԽՍՀ հանրապետական բանկում ներդրված դրամական ավանդների փոխհատուցումը:

2009թ. շարունակվելու է «ՎՏԲ - Հայաստան բանկ» ՓԲԸ-ում ավանդատու հանդիսացող քաղաքացիների, որպես նախկին ԽՍՀՄ խնայբանկի ՀԽՍՀ հանրապետական բանկում մինչեւ 1993թ. հունիսի 10-ը ներդրված դրամական ավանդների դիմաց փոխհատուցման տրամադրումը՝ «Հայաստանի Հանրապետության 2006թ. պետական բյուջեի մասին» ՀՀ օրենքի 10-րդ հոդվածի 9-րդ կետով հաստատված ծրագրի շրջանակում հաշվառված անձանց մասով՝ այդ ծրագրին համապատասխան: «ՎՏԲ - Հայաստան բանկ» ՓԲԸ-ում ավանդներ ունեցող քաղաքացիներին փոխհատուցման նպատակով 2009թ. նախատեսվել է 1.6 մլրդ դրամ՝ 2008թ. 1.3 մլրդ դրամի դիմաց:

Ի՞նչ այլ սոցիալական հատկացումներ են նախատեսվել եկող տարվա պետական բյուջեով:

Հատկացումներ են նախատեսված նաեւ՝

- զոհված (մահացած) եւ առաջին, երկրորդ ու երրորդ կարգի հաշմանդամ զինծառայողների անօթեւան 350 ընտանիքներին բնակարանով ապահովման եւ բնակարանային պայմանների բարելավման նպատակով՝ 3.0 մլրդ դրամ,
- փախստականներին բնակարանով ապահովելու համար սերտիֆիկատներ տրամադրելու, աղետի գոտու բնակիչների համար բնակարաններ ձեռք բերելու եւ բնակարանային շինարարության համար՝ 4,4 մլրդ դրամ:

Բյուջեի կառուցվածքում հարկային եկամուտների անհամեմատ բարձր ծավալը որոշ վերլուծաբանների կարծիքով կծանրանա փոքր ու միջին բիզնեսի վրա, ինչը գործարարության համար կարող է մտահոգիչ լինել: Արդյո՞ք այդպես է:

Պետական բյուջե լրացուցիչ հավաքագրվող հարկային եկամուտները պետք է բաժին ընկնեն բացառապես խոշոր ձեռնարկատիրության ոլորտին, քանի որ Հայաստանի Հանրապետությունում փոքր եւ միջին ձեռնարկատիրության ոլորտից գանձվող հարկերը պետական բյուջեի ողջ հարկային եկամուտների կառուցվածքում խիստ ցածր տեսակարար կշիռ ունեն, եւ հետեւաբար, պետությունը բյուջեի հարկային մուտքերի աճի վերը նշված ցուցանիշի ապահովումը չի կարող կապել փոքր եւ միջին ձեռնարկատիրության ոլորտից գանձվող հարկերի ավելացման հետ: Այդ է վկայում նաեւ այն, որ 2009թ. հունվարի 1-ից ուժի մեջ մտնող օրենսդրական փոփոխություններով ներդրվել է ավելացված արժեքի հարկով չհարկվող շեմ՝ տարեկան հարկվող շրջանառության 58.35 մլն. դրամի չափով (առանց ավելացված արժեքի հարկի), ինչը փոքր եւ միջին ձեռնարկատիրությամբ զբաղվող տնտեսավարող սուբյեկտներին հնարավորություն է ընձեռում չհամարվելու ավելացված արժեքի հարկ վճարող: Միաժամանակ, փոքր եւ միջին ձեռնարկատերերի համար էականորեն պարզեցվել են հարկման, հաշվառման ու հաշվանցում (նվազեցում) կատարելու ընթացակարգերը՝ դրանով իսկ թեթեւացնելով նրանց հարկային բեռը: Արդյունքում ակնկալվում է, որ փոքր եւ միջին ձեռնարկատիրության ոլորտից հավաքվող հարկային եկամուտները պետք է որոշակիորեն կրճատվեն, իսկ հարկային եկամուտների նշյալ կորուստները պետք է փոխհատուցվեն հիմնականում խոշոր ձեռնարկատիրության ոլորտում իրականացվող հարկային քաղաքականության ու վարչարարության արդյունավետության բարձրացման միջոցով:

Ինչի՞ հաշվին են 2009թ.-ի բյուջեի հարկային եկամուտները ավելանում:

Հարկային եկամուտների աճը կապահովվի առանց հարկային դրույքաչափերի բարձրացման՝ մակրոտնտեսական զարգացումների, ինչպես նաեւ հարկահավաքման բնագավառում ՀՀ կառավարության կողմից իրականացվելիք վարչարարական միջոցառումների հաշվին:

Աշխատավարձերի եւ կենսաթոշակների բարձրացումը կդիմակայի՞ արդյոք գնաճին:

Սոցիալական ոլորտի ճյուղերում նախատեսվում է աշխատավարձի բարձրացում 20-30%-ի սահմաններում, իսկ կենսաթոշակներինը՝ 10-17%-ի սահմաններում, ինչը ոչ միայն կդիմակայի կանխատեսվող գնաճին (12 ամսվա թիրախը սահմանված 4+-1.5%), այլեւ կհանգեցնի իրական եկամուտների աճի:

Որքա՞ն կլինի բյուջետային դեֆիցիտը 2009թ.-ին:

2009թ. պետական բյուջեի դեֆիցիտը կանխատեսվել է 40 մլրդ դրամ կամ ՀՆԱ-ի շուրջ 1.0 տոկոսը: Դեֆիցիտի ցածր մակարդակը կարելի է դիտարկել նաեւ որպես մակրոտնտեսական ռիսկերին դիմակայելու գործոն: Այսպես, եթե 2009թ. մակրոտնտեսական միջավայրը բարենպաստ չլինի պետական բյուջեի եկամուտների կատարման տեսանկյունից, ապա նախատեսված ծախսերը կատարելու համար հնարավոր կլինի օգտագործել ներքին կամ արտաքին փոխառություններ՝ ՀՆԱ-ի մինչեւ 2 տոկոսի չափով: Այդ պարագայում պետական բյուջեի դեֆիցիտը կհասնի ՀՆԱ-ի շուրջ 3 տոկոսի՝ այնուհանդերձ շարունակելով մնալ կայուն պետական պարտքի կառավարման տեսանկյունից:

Ինչպիսի՞ քաղաքականություն է նախատեսվում իրականացնել տնտեսական ոլորտում:

Նախատեսվում է տնտեսության առանձին ոլորտներում (մասնավորապես՝ գյուղատնտեսություն, ջրային տնտեսություն, ճանապարհային տնտեսություն եւ էներգետիկա) ենթակառուցվածքների վերականգնման եւ զարգացման ծրագրերի իրականացում: Հարկ է նշել, որ նշված ոլորտի ծախսերը 2008թ. համար հաստատված մակարդակի նկատմամբ ավելացել են շուրջ 7.0 մլրդ դրամով կամ 5.6 տոկոսով, ինչը հնարավորություն կտա կառավարության ծրագրով նախատեսված տնտեսության զարգացումն ապահովելու համար:

Արդյո՞ք «Բյուջե-2009»-ը համահունչ է ՀՀ նախագահի եւ կառավարության ռազմավարական ծրագրերին:

Նախագծի համար ուղենշային փաստաթուղթ է հանդիսացել ընթացիկ տարում Ազգային ժողովի հավանությանն արժանացած կառավարության ծրագիրը, որը մշակվել է՝ հաշվի առնելով ՀՀ ազգային անվտանգության ռազմավարության եւ աղքատության նվազեցման ռազմավարական ծրագրի դրույթները, ինչպես նաեւ ՀՀ նախագահի ու քաղաքական կոալիցիայի մեջ մտած կուսակցությունների նախընտրական ծրագրերի եւ քաղաքական կոալիցիայի համաձայնագրի հիմնական դրույթները, որոնք իրենց թվային արտահայտություններն են ստացել 2009-2011թթ. ՄԺԾԾ-ում: 2009թ. պետական բյուջեն՝ իր հիմքում դրված հիմնարար սկզբունքների առումով, շարունակում է վերջին տարիների ուղղվածությունը: Տնտեսական աճի թիրախը՝ 9.2 տոկոս, գտնվում է կառավարության ծրագրով նախանշված միջակայքում: Վերջինիս 8-10 տոկոս մակարդակը համահունչ է 2002թ. բարձր տնտեսական աճի միտումներին, ուստի այդ մակարդակին մոտ տնտեսական աճի կանխատեսման հիման վրա հարկաբյուջետային քաղաքականության մշակումն արտացոլում է իրատեսական բյուջե ունենալու քաղաքական կամքը:

Ինչպե՞ս կարող են ազդել համաշխարհային ֆինանսական շուկաներում տեղի ունեցող իրադարձությունները «Բյուջե-2009»-ի վրա:

Համաշխարհային ֆինանսական ճգնաժամը Հայաստանի տնտեսության վրա ուղղակի ազդեցություն գրեթե չունեցավ՝ պայմանավորված ֆինանսական համակարգերի ինտեգրվածության ցածր մակարդակով: Հայաստանի ֆինանսական շուկայում իրացվելիության նկատմամբ պահանջարկի էական աճ չնկատվեց, հիմնականում կայուն վարքագիծ էին ցուցաբերել նաեւ ֆինանսական ոլորտի մյուս ցուցանիշները: Այնուհանդերձ, ֆինանսական ճգնաժամի ազդեցությունը համաշխարհային տնտեսության իրական հատվածի վրա կարող է երկրորդային էֆեկտների տեսքով արտացոլվել նաեւ Հայաստանի տնտեսության վրա՝ մասնավոր տրանսֆերտների ներհոսքի, արտահանման կամ օտարերկրյա ներդրումների նվազման միջոցով: Պետք է նշել, սակայն, որ երկրորդային ազդեցությունները Հայաստանի տնտեսության վրա մեծապես կախված են ֆինանսական ճգնաժամի առարկայացումից: Այսինքն, եթե ֆինանսական ճգնաժամում գտնվող երկրներն արագորեն արձագանքեն եւ հակաճգնաժամային միջոցառումներ իրականացնեն, ապա երկրորդային ազդեցությունները Հայաստանի վրա աննշան կլինեն: Մյուս կողմից, տեսակետներ կան, որ որոշ ներդրողներ կարող են իրենց ակտիվները տեղափոխել ճգնաժամից չտուժած, տնտեսական բարձր կատարողական արձանագրող տնտեսություններ: Այսինքն, գլոբալ ֆինանսական ճգնաժամի պայմաններում Հայաստանում մակրոտնտեսական կայունության պահպանումը կարող է դիտարկվել որպես լրացուցիչ ներդրումային գրավչություն: Միեւնույն ժամանակ, նշենք, որ արդեն իսկ համաշխարհային շուկաներում նկատվում է հումքային ապրանքների գների կտրուկ անկում: Հաշվի առնելով, որ համաշխարհային շուկաներում գների փոփոխությունները որոշակի ժամանակ անց արտահայտվում են նաեւ Հայաստանի շուկայում՝ 2009թ. կարելի է սպասել գների աճի թուլացում: Վերջինս դրական կանդրադառնա բյուջեի կատարման վրա:

Տնտեսական բարեփոխումների
վերլուծական-տեղեկատվական կենտրոն

ԳՈՎԱԶԴԻ ՀԱՄԱՐ ԶԱՆԳԱՀԱՐԵԼ՝ 58-29-60

Լրատուական գործունէութիւն իրականացնող՝ «Ազգ օրաթերթ» ՍՊԸ, Երեւան, Հանրապետութեան 47: Պետական գրանցման վկայականի համարը՝ 02 Ա N 047261, տրուած՝ 17.02.00 թ.:
Թողարկման պատասխանատու, գլխ. խմբ. Յակոբ Աւետիքեան: Տպաքանակ՝ 3000, ստորագրուած է տպագրութեան՝ 11.11.2008, գինը՝ 100 դրամ, տպագրւում է «Տիգրան Մեծ» հրատարակչութեան տպարանում՝ Արշակունեաց 2: